Delavska enotnost

Glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Glavni urednik Franček Kavčič
Odgovorni urednik Marjan Horvat

Ljubljana, 27. julija 1990
številka 31, letnik 49, cena 9 dinarjev

Izjava

Podpiramo prizadevanja delavcev in sindikatov na Obali ob sklicu protestnega shoda, predvsem v njihovih zahtevah, da vlada pohiti s sistematičnim in trajno zasnovanim reševanjem brezposelnosti, s programi za zagotovitev socialne varnosti in z ukrepi za preprečevanje kraje družbene lastnine ter za razbremenitev gospodarstva, pa ne tako, da bodo z olajšavami enim oškođovani drugi.

Zahteve, ki jih postavljajo sindikati Obalnega območja, se ujemalo z zahtevami vseh zaposlenih v Republiki Sloveniji, oziroma so identične zahtevam Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Predsedstvo sveta ZSSS

Vlada, zôri ali zgôri

Izkupiček prvih sedemdesetih dni naše demokracije in državnosti je bolj kot ne piškav, če odštejemo seveda nekaj popotovanj v tujino in nekaj zakonov, ki so nastajali in naj bi bili sprejeti po hitrem postopku.

Vsakdanji obraz države Slovenije je vse bolj bledikav. Tudi navdušenje nad prvimi demokratičnimi volitvami bledi. Izvoljeni so v teh sedemdesetih dneh uspeli dodobra pogasiti žar, ki je preveval volilce. Očitno je, da je ta usodni čas naplavil na površje tudi dosti tega, kar objektivno ni sposobno opravičiti svoja poslanstva.

Potrdilo pa se je, da so predvolilne napovedi in obljube ostale to, kar so bile, seveda če odštejemo tisto spravo, ki to ni, in ono deklaracijo, ki tako prijetno žgečka po srbskih ušesih.

Sodeč po vladi, v kateri je komaj vsak sedmi sedež pravšnji in po meri, je bilo resda težko pričakovati, da bo ta narod laže zadihal. Tako pa, kakopak najlaže, najhitreje in z najmanj znanja, ta vlada sega po tistem, česar vsaj od nje nismo pričakovali: po podražitvah.

Naš narod ni niti tumast niti bedast. Vsekakor pa zna sešteti dva in dva. Zato je na dlani, da z še omenjenima primeroma, s spravo in deklaracijo, lahko za nekaj časa odvrneš pozornost od žepa pred vstopom v trgovino po kilogram kruha, pozabiš na račun za stanarino in komunalne prispevke, vendar se ob podražitvi elektrike, premoga, mleka in vsega drugega zato še hitreje vzdramiš.

Nenehno vznemirjanje ljudi in mahanje z zdaj že okrog 250.000 delovnimi knjižicami ni več pasja bombica, ki bi služila le za premostitveni psihološki učinek za čas, »ko bo vlada podrobno preučila razmere«! Če vznemirjanje šolnikov od univerze do vaške učilnice še spada med zaletavost in nepoznavanje stvari, organiziranje svoje vojske pa sen in up zatajevanih brambovcev, v teh sedemdesetih dneh delavcem vlada ni ponudila niti enega samega programa ne za to, kako več zaslužiti in še manj – kako sploh preživeti!

Življenje ima svoj ritem in čas z njim. Tolažba, da se večjih socialnih nemirov v teh dopustniških dneh ni bati, je varljiva, ker sleherni delavec, ki si je letos upal privoščiti resnični dopust, presneto dobro ve, da se vrača pred zanj najtežji čas v letu: pred začetek novega šolskega leta, pred prazne shrambe in k polnemu predalu s to vlado zabeljenih računov.

Nihče pameten ni pričakoval, da bo novi vladi v nekaj dneh uspelo poloviti konce in vsaj ustaviti pogrezanje gospodarstva Slovenije. Tudi najbolj črnogledi pa so upravičeno pričakovali, da bo prej kot ideološko razčiščevanje in obračunavanje z »boljševiki« na vrsti ne utrjevanje strankarskih teženj in premoči dana vsaj osnova za to, od česar vsi živimo – rešitev gospodarstva.

Tako pa smo priče shodom in govorancam z enako vrednostjo, kot smo jih poznali doslej. Razlika je le ta, da je zdaj namesto partijskega sekretarja – župnik.

Janez Sever

Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo je bila podpisana v petek, 27. julija 1990, ob 12. uri, v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije

Točno opoldne

Za vodstvom Svobodnih sindikatov Slovenije je težka šola. To bržkone velja tudi za Gospodarsko zbornico Slovenije. Danes, ko se časnik Delavska enotnost vrti na tiskarskih strojih, podpisujemo splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo. Pravo sindikalno delo se s tem podpisom, denimo, točno opoldne, šele začenja, kajti doslej smo ustvarjali politične in druge možnosti, da bi postala kolektivna pogodba »zakon«, nad katerim bdi sindikat in se bori za uveljavljanje njegovih določil.

S partnerji, torej z Gospodarsko zbornico, smo v kolektivni pogodbi zapisali pravice zaposlenih. To zdaj še niso takšne pravice, kot jih že imajo delavci v Zahodni Evropi, ampak so za nas kratkoročen cilj in se bomo za uveljavitev teh pravic pogajali z državo, gospodarstvom, po panogah, v podjetjih, v posameznih poklicih in dejavnostih. To je mogoče doseči samo v enotnem boju sindikatov, pa tudi po poti, po kateri vsak koraka po svoje, vendar se vsi skupaj zavzemamo za interese, pravice, varstvo in dostojanstvo delavca in delavke.

Kolektivna pogodba, ki smo jo podpisali, ni političen akt, kolektivno pogajanje ni politiziranje, temveč resno strokovno delo, trda pogajanja in razločno razpoznavanje partnerjev v pogajanjih. To poudarjam zato, ker so napadi na načela kolektivnega pogajanja iz nekaterih okolij povsem nerazumljivi in spadajo v skladovnico »sindikalizma«, ki ga ni več. Seveda se zavedamo, da s kolektivno pogodbo delavci v slovenski družbi nismo dobili čarobne formule, ki bo premagala vse naše težave, stiske in marsikje tudi brezizhodnost. Dejstvo je tudi, da bo ponekod vprašanje uveljavitve realne cene dela, kajti kar enostavno je ne bo mogoče izsiliti na tovarniškem dvorišču, pa tudi noben sindikat ne more obljubiti, da je bo delavec deležen že prihodnji mesec. Kolektivna pogodba in v njej zapisana določila so tisto orožje delavcev, ki jim mora omogočiti, da bo plača postala osnova za vse nadaljnje račune v podjetju, osnova za to, da se bo v podjetju prek svojega sindikata pogajal za višje vrednosti in večji obseg pravic, kot so zapisane v tej pogodbi in zakonodaji.

Delavci in njihov sindikat morajo poskrbeti, da se te pravice uveljavijo, kajti vsako zavlačevanje, odlaganje rešitev pri odpravljanju delavčevih stisk, nas vse bolj približuje splošni stavki. Čeprav so družbene in gospodarske razmere zelo kritične, perspektiva meglena in odpori uveljavitvi kolektivnih pogodb močni, smo pred tem, da zelo jasno povemo, koliko stane človeka vredno in dostojno življenje: za toliko bomo delali – tolikšna sta cena in čast dela delavca v materialni in duhovni proizvodnji.

Rajko Lesjak

Zanimivo!

Sedaj je čas ustvarjalnega dela, ki terja, da naprej gradimo demokratično slovensko družbo, da izpolnimo pričakovanja in zaupanje ljudi. Ta pa so predvsem povezana z mirom, s politično stabilnostjo, z nenasilnostjo, predvsem pa z uspešnim gospodarjenjem in zanesljivo socialno varnostjo. Opozorilo svobodnih sindikatov s septembrsko generalno stavko je več kot prepričljivo in postaja z vsakim dnem nereševanja delavskih in kmečkih problemov vse bolj upravičeno.

Predsednik predsedstva Slovenije
Milan Kučan
na proslavi 140-letnice godbe v Kapelah

Iz Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo

30. člen

Osnovni osebni dohodki

1. V pogodbi o zaposlitvi organizacija oz. delodajalec in delavec določita osnovni osebni dohodek delavca.

Osnovni osebni dohodek delavca za poln delovni čas, predvidene delovne rezultate in normalne delovne pogoje ne more biti nižji od izhodiščnega osebnega dohodka, določenega v 2. točki tega člena, razen v primerih, ki so posebej določeni s to kolektivno pogodbo.

2. Izhodiščni bruto osebni dohodki po posameznih tarifnih razredih so:

Tarifni razredi		Izhodiščni mesečni bruto OD v din za polni del.čas
I.	enostavna dela	5.670,00
II.	manj zahtevna dela	6.240,00
III.	srednje zahtevna dela	6.970,00
IV.	zahtevna dela	7.770,00
V.	bolj zahtevna dela	8.790,00
VI.	zelo zahtevna dela	10.490,00
VII	visoko zahtevna dela	11.910,00
VIII	najbolj zahtevna dela	14.130,00
IX.	izjemno pomembna, najbolj zahtevna dela	17.010,00

3. V kolektivnih pogodbah dejavnosti se opredelijo izhodiščni osebni dohodki po specifičnih, za dejavnost značilnih tarifnih skupinah. Izhodiščni osebni dohodki po teh tarifnih skupinah ne morejo biti nižji od izhodiščnih osebnih dohodkov, določenih v 2. točki tega člena.

31. člen

Prvo razvrščanje delavcev v posamezne tarifne razrede po tej pogodbi opravi poslovodni organ ali ustrezna strokovna služba. S tem razvrščanjem se delavcu ne more zmanjšati osebnega dohodka.

V primeru pritožbe delavca lahko sindikat zahteva dodatno strokovno presojo ali uveljavitev arbitraže.

32. člen

Izhodiščni osebni dohodki se valorizirajo v skladu z rastjo življenjskih stroškov z naslednjo eskalacijsko klavzulo:

- do rasti vključno 5 % mesečno se za vsak odstotek rasti življenjskih stroškov proporcionalno povečajo tudi izhodiščni osebni dohodki;
- v primeru rasti nad 5 % do vključno 10 % se za vsak odstotek rasti življenjskih stroškov nad 5 %, izhodiščni osebni dohodki povečajo za 0,9 %;
- v primeru rasti nad 10 %, se za vsak odstotek rasti življenjskih stroškov nad 10 %, izhodiščni osebni dohodki povečajo za 0,8 %.

Za valorizacijo izhodiščnih osebnih dohodkov v tekočem mesecu se uporabi indeks življenjskih stroškov za pretekli mesec.

Eskalacijska klavzula velja od 1. avgusta 1990 dalje.

33. člen

V kolektivnih pogodbah dejavnosti se določijo kriteriji za določitev nižjih osnovnih osebnih dohodkov kot so določeni v 30. členu te pogodbe, vendar največ za 20 %, če bi izplačilo osebnih dohodkov, določenih s to pogodbo ogrozilo poslovanje organizacije oziroma delodajalca. Odločitev o tem sprejme poslovodni organ ob soglasju organa upravljanja.

Dokler ne bodo določeni kriteriji iz prejšnjega odstavka tega člena in če bi izplačilo osebnih dohodkov, določenih v skladu s kolektivno pogodbo ogrozilo obstoj organizacije oziroma delodajalca, določi organ upravljanja oziroma delodajalec na podlagi tekočih in razvojnih možnosti nižje osnovne osebne dohodke kot so določeni v 30. členu te pogodbe, vendar največ za 20 %.

34. člen

Osebni dohodek na podlagi delovne uspešnosti

Osnove za določanje delovne uspešnosti so količina, kvaliteta, gospodarnost dela, inventivnost in inovativnost. Delovna uspešnost se meri oziroma ocenjuje individualno ali skupinsko, po vnaprej dogovorjenih kriterijih.

Slovenska vlada: napaka za napako

Pavliha je malce polistal po starih časopisih, ki pa še niso tako stari, da bi padli v pozabo. In tako smo izbrskali vse hujše napake naše vlade od izvolitve do zaključka redakcije. Seveda so to po našem mnenju napake in tudi to je naše mnenje, da bi posamezni ministri za tako hude napake v tujini že zdavnaj morali odstopiti. Pri nas pa vladajo kar po kameleonskem načelu: delaj se, da ni nič hudega in na oblasti boš še naprej.

Napake se nam pa zdijo tole.

Vlada v celoti: podražitve cestnine, moke, priškrnitev kulture, zdravstva, sociale, šolstva, napovedovanje odstrelov med »rdečimi« direktorji, odsotnost konkretnega programa...

Lojze Peterle, predsednik IS: Obiskal je Heiderja, ki se mu je zahvalil s tem, da ni dovolil odprtja slovenske trgovske šole. Kot predsednik še zdaj ni organiziral konkretnega vladnega programa. Snel je Titovo sliko v skupščini, s čimer odžira delo skupščinski službi za vzdrževanje in ga bo tožil sindikat hišnikov.

Dimitrij Rupel, zunanji minister: bil s Peterletom pri Haiderju, izpričanem zatiralcu slovenske manjšine na Koroškem, zakuhal afero z Italijani...

Janez Dular, minister za zamejce: Obiskal Heiderja.

Igor Bavčar, notranji minister: zakuhal spor s celotno policijo, vpleten v sumljive posle z Magellanom.

Janez Janša, obrambni minister: napadel novinarja (labodji spev), vpleten v sumljive posle Magellana.

Rajko Pirnat, pravosodni minister: šovinistični izpad v skupščini.

Ingo Paš, turistični minister: sumljivo sodelovanje v privatizaciji Zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev.

Peter Vencelj, šolski minister: najprej je zagovarjal pouk verouka v šolah, potem začel zagovarjati njegov umik, nekakšno poučevanje zgodovine verstev, sodeloval s Pašem pri aferi Zveznega centra, ni odstopil ob izpitni aferi, ampak celo zagovarjal direktorja zavoda za šolstvo, pristal na znižanje prispevka za šolstvo.

Andrej Capuder, kulturni minister: dovolil sramotno znižanje že tako sramotnega zneska za kulturo, pri čemer sploh nima konkretnega programa za urejanje kulture v Sloveniji.

Katja Boh, ministrica za zdravstvo in socialo: pristala na znižanje prispevka za zdravstvo in socialo, še nobenih konkretnih sprememb ni opaziti v zdravstvu, čeprav je ta stvar v svetu čisto konkretno in pametno urejena.

Stane Stanič, minister za informacije: predlagal musolinijevsko-miloševićevski zakon o tisku. Kako bi ga izvajali v praksi, pa je pokazal s tem, ko je klical po telefonu Vesno Marinčič in jo karal, ker je slabo ocenila film Umetni raj. Kaj bi šele rekel, če bi napisala, da je Demos zanič!

Še bi lahko naštevali. Pokojnine naraščajo na eni strani v vrtoglave višine, tako da ima marsikdo dvojno vsoto pokojnine, kot bi imel osebni dohodek, če bi bil še zaposlen, po drugi strani pa živijo nekateri na robu življenjskega minimuma. Huda napaka je, da je precej članov vlade tudi republiških poslancev in članov raznih komisij.

Sicer pa, brez panike, bi rekel Pavliha. Mi si vse zapisujemo. In objavljamo. Presodijo naj pa ljudje sami.

Sindikalna lista

Povprečni OD v gospodarstvu RS v obdobju: marec–maj 1990	4908.00
Povprečni OD v gospodarstvu SFRJ v obdobju: marec–maj 1990	3277.00

I. PRAVICE IZ DELA IN GOSPODARJENJA

1. Najnižji osebni dohodek	3 685.00 din	
2. Najnižji zajamčeni osebni dohodek	1 870.00 din	
3. Pogoji za delo:		
– izmensko delo	10 %	mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo
– nočno delo	30 %	mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo
– delo v nedeljo	50 %	mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo
– delo na dan zveznih in republiških praznikov	50 %	mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo
– deljen delovni čas	prekinitev za več kot eno uro	392.60 din
	prekinitev za več kot dve uri	785.30 din
4. Nadurno delo	50 %	mesečne akontacije osebnega dohodka delavca za živo delo
5. Osebni dohodki pripravnikov	70 %	OD za naloge, za katere se pripravnik usposablja in dosega predviden rezultat (OD pripravnika ne sme biti nižji od zajamčenega OD)
6. Faktor delovne dobe	0.5 %	od akontacije OD za živo delo za vsako izpolnjeno leto delovne dobe.

II. NADOMESTILA OSEBNIH DOHODKOV

1. Nadomestilo za letni dopust in državne praznike	mesečna akontacija osebnega dohodka delavca za živo delo
2. Druga nadomestila:	
– usposabljanje in izobraževanje po programu OZD	
– delo v mladinskih brigadah	
– krvodajalske akcije	
– opravljanje samoupravnih in družbeno političnih nalog, zastoji v delovnem procesu (čakanje na delo zaradi izpada energije, pomanjkanja surovin),	mesečna akontacija osebnega dohodka za živo delo
– izpad delovnih ur zaradi stavke, ko se ure ne nadomestijo	
– druge oblike odsotnosti z dela v skladu s samoupravnimi splošnimi akti	

III. PREJEMKI SKUPNE PORABE

1. Regres za letni dopust (oblikovanje mase)	2 944.80 din
2. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	2 454.00 din
– za 20 let	3 681.00 din
– za 30 let	4 908.00 din
3. Nagrade ob starostni ali delovni upokojitvi	14 724.00 din
4. Solidarnostne pomoči (vselej na predlog OOZS)	4 908.00 din
– pomoč družini umrlega delavca	
– pomoč delavcu v primeru elementarne nesreče	
5. Odpravnina delavcu, ki zaradi zmanjšanega obsega dela ali prenehanja poslovanja organizacije, preneha delovno razmerje	29 448.00

IV. MATERIALNI STROŠKI V ZVEZI Z DELOM IN OPRAVLJANJEM DELA

1. Regres za prehrano med delom		981.60 din
2. Nagrade za uspešno opravljeno proizvodno delo ali delovno prakso		
– učenci	1. letnik	490.80 din
	2. letnik	589.00 din
	3. letnik	736.20 din
	4. letnik	834.40 din
– študenti	1. in 2. letnik	2 944.80 din
	3. in 4. letnik	3 926.40 din
Dnevnice za službena potovanja v državi		
– cela dnevnica, nad 12 ur		262.20 din
– polovična dnevnica, od 8 do 12 ur		133.70 din
– mini dnevnica nad 6 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa ali konča dve uri po njem		97.00 din
4. Stroški za prenočnine		predložen račun, razen za hotel luksuzne kategorije
– prenočnina v luksuznem hotelu		229.40 din
– prenočnina brez računa		98.30 din
5. Terenski dodatek (nastanitev, prehrana za delo na terenu)		196.70 din
6. Kilometrina		2.30 din
7. Prevoz na delo		cena javnega prevoza
8. Ločeno življenje		3 435.60 din

V. PRAVICE ČLANA ZSS

(kategorije, ki se ne uresničujejo v samoupravnih splošnih aktih in so za informacijo članom ZSS)

- pravica do brezplačne pravne pomoči in varstva
- pravica do sindikalne pomoči v primeru večje nesreče člana ZSS ali njegove družine, v primeru bolezni oziroma ko za pomoč zaprosi
- da zahteva pomoč organizacij in organov sindikata, kadar so kršene njegove samoupravne, človečanske in državljanske pravice
- da dobi varstvo sindikata pri uveljavljanju pravice do dela in pravice iz dela

Opomba: Povprečni osebni dohodek na delavca v gospodarstvu R Slovenije v obdobju od decembra 1989 do maja 1990 (podatek je potreben za uveljavitev Zakona o izplačilih osebnih dohodkov, sredstev za skupno porabo in sredstev za prehrano delavcev med delom – Ur. l. SFRJ 37/90) znaša 4.462 din.

»Otročje« vodstvo v »politični« tovarni ali

Litostroj pred zadnjim dejanjem

Nekdanji ponos realsocialističnega gospodarstva in steber gospodarske obnove, Litostroj, je kot ladja, zrela za razrez in staro železo. Medtem ko jo vlačilec vleče v dok, se nekateri še trudijo, da bi jo ohranili, jo obnovili in jo vrnili na nemirne vode tržne ekonomije, ki jim takšen Litostroj, kot je zdaj, nikakor ni kos.

Pred nekaj dnevi je bil prvi narok v stečajnem postopku, v katerem je stečajni senat načelno sprejel predlog za prisilno poravnavo med Litostrojem, ki ima za 50 milijonov dolarjev kratkoročnih posojil (zapadlo jih je za okoli 40 milijonov dolarjev) in upniki. Hkrati s stečajnim postopkom pa teče nekaj akcij, da bi Litostroj vendarle usposobili za donosno poslovanje v tržnih razmerah.

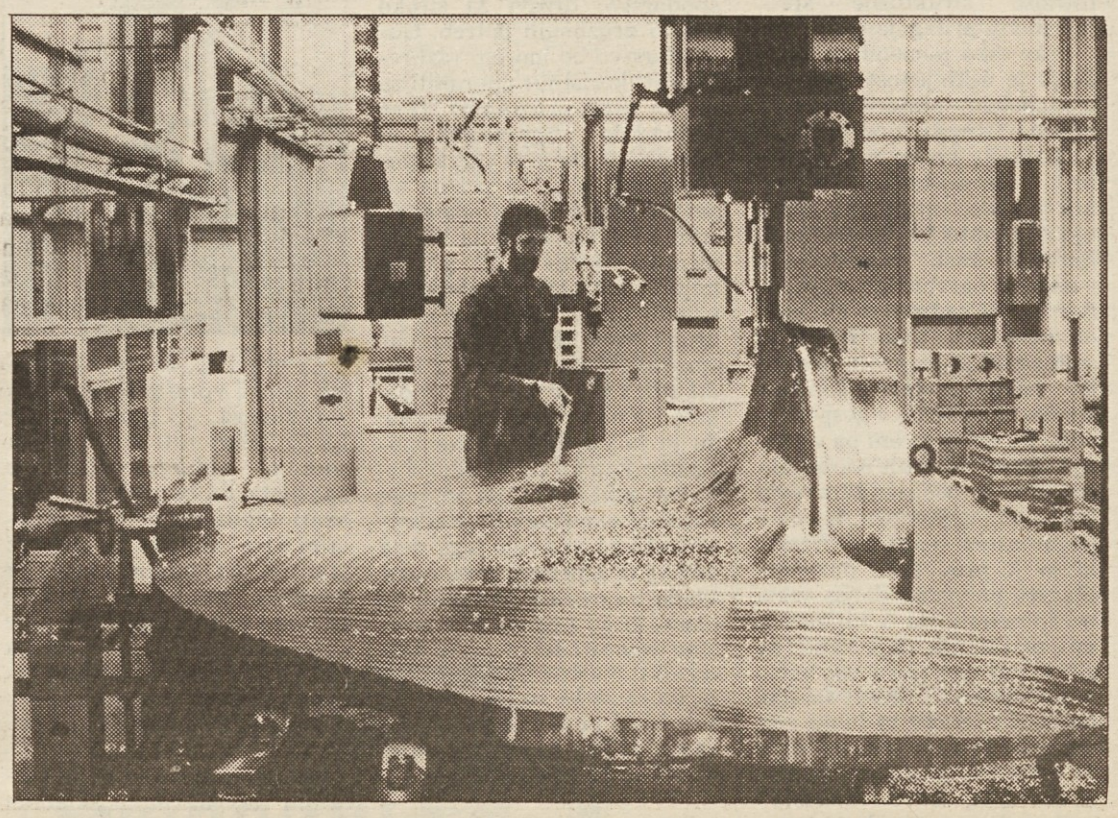

Slovenska vlada mu bo pomagala s približno 70 milijoni dinarjev, ki jih bo iztržila z obveznicami (izdala jih bo za milijardo 260 miljonov din). Vendar postavlja zraven nekaj pogojev: podjetje naj se reorganizira v delniško družbo, namesto v holdinško, v kar sili zdajšnje vodstvo Litostroja; »okrepi« naj se vodilna skupina; v vodstvo podjetja in posameznih tovarn znotraj Litostroja naj pridejo za nadzor izvedenci največjih delničarjev in vlade. Vlada je ob tem pripravljena pomagati največjemu upniku, A-banki, da bi nekatere druge banke prevzele del njenega posojila Litostroju, pripravljena je tudi urediti zdaj povsem zamrlo kreditiranje izvoznih poslov. Do jeseni pa bo tako in tako narejen strateški načrt razvoja in pomena železarstva ter kovinskopredelovalne industrije na Slovenskem in tu se bo bodoča vloga Litostroja razčistila.

Občinsko vodstvo Šiške se boji napovedanih odpustov odvečnih delavcev v Litostroju, zato so napeli vse moči, da bi to podjetje v prihodnje uspešno poslovalo. Do zdaj je, tako kot republika, pomagalo tako, da je odlagalo plačilo obveznosti in prispevkov, pomagalo pa je tudi, skupaj s Petrolom, pri odkupu iraške nafte v vrednosti 1,4 milijona dolarjev, da je Litostroj dobil nekaj denarja, ki mu ga dolguje Irak. Predsednik IS občine Peter Zule predlaga, naj bi banke, upnice, svoj dolg pustile v Litostroju kot svoj delež s petletnim moratorijem in ga preoblikovale v delnice. Peter Zule je prepričan, da so v Litostroju zdravi in tudi za tujce zanimivi programi turbine, posebni viličarji in preoblikovalna oprema. Dobra skupina, pravi, bi v letu ali dveh postavila na trdne finančne noge vsaj polovico Litostroja.

Generalni direktor Litostroja Jože Šlander meni, da ni nič narobe z načrtom, da bi podjetje spremenili v holdinško družbo s petimi sestrskimi podjetji pod kapo skupne firme Litostroj, da bo mogoče tudi tako kapitalizirati organizacijo glede na interes za proizvodnjo v tujini. Žal so jih težave, ki so se začele že lani, s prenehanjem prodaje v SZ za pol leta (zaradi prekinitve na ruski strani) in nadaljevale po sprejetju prvega stabilizacijskega svežnja Markovićeve vlade, prehitele za kakega pol leta. Sicer bi se uspeli reorganizirati in konsolidirati. Tako zdaj Litostroj na mesec iztrži približno po dva milijona dolarjev premalo, da bi pokril stroške, zato so izničeni vsi dosedanji rezultati zadnjih dveh let, velika preusmeritev na zahodni trg, spremembe programov, zniževanje stroškov (tudi z naravnim odlivom delavcev). Glede na veliko znanje, nakopičeno v delavcih (ne le v tehničnih strokovnjakih), dober program in glede na naročila ter na to, da je treba za postavitev take tovarne vsaj deset let, bi bilo škoda, da bi Litostroj zdaj zato, ker mu trenutno primanjkuje denarja za vračilo obveznosti in za izdelavo, pustili propasti, pravi direktor.

Sindikati v Litostroju so vzeli ponudbo direktorja, dano na nekem sestanku, češ da je pripravljen tudi odstopiti, če je to v korist podjetja, kot ponudbo za odstop in jo naslednji dan na skupni seji vseh treh sindikatov, ki delujejo v Litostroju, na vrat na nos sprejeli. Hkrati so pozvali DS podjetja k izredni seji, na kateri bi začeli postopek za razrešitev generalnega direktorja.

– Naša akcija je bila nujna, glede na stanje podjetja, oziroma vodstva do delavcev ter do poslovanja, nam je dejal Vasja Kreft, predsednik sindikata Litostroja Svobodnih sindikatov Slovenije, ki se je podpisal pod skupno izjavo vseh treh sindikatov: svobodnih, neodvisnih in neodvisnosti. Sindikati menijo, da za večino članov vodstva Litostroja ni več prostora v podjetju in da glavni vzrok za težave tiči tu, v glavi podjetja. V Litostroju je še precej strokovnjakov za posamezna področja, ki pa ob sedanjem vodstvu niso mogli priti do veljave, saj le-to ni bilo pripravljeno sprejemati pobude od nikogar. Trditve so sposobni podkrepiti z najmanj tako številnimi dokazi, kot je dolg ta članek...

Naj navedemo samo povzetek: vsi vodilni so že več kot eno leto v. d., razpisov pa še zdaj ni. Iščejo razne vzroke, da tega ne bi storili. Vodstvo nasploh nima nobene avtoritete med delavci, je neenotno, člani si med seboj nagajajo, so kot otroci.

Toda skozi vse zamisli, kako rešiti Litostroj, se vleče ena sama skupna rdeča nit: v Litostroju je preveč delavcev. Najmanj neugodna je ocena direktorja Šlandra: belgijski strokovnjaki, ki so pregledali podjetje, so ocenili, da bi današnji Litostroj ob normalnih razmerah za poslovanje (gre za pogoje za kreditiranje in možnost za kreditiranje izvoza opreme) lahko pozitivno posloval. Vendar brez 30 odstotkov zdaj zaposlenih. Direktor meni, da odpuščanje na vrat na nos ne bi bilo dobro. V sindikatih (svobodnih, se ve) menijo – poverjenik iz proizvodnje črpalnih naprav Miloš Vilar – da je predvsem zmanjšanje števila zaposlenih v skupnih službah nujen ukrep.

Za dokaz, kako preobsežne so skupne službe, je dodal primerjavo: med 3500 zaposlenimi v Litostroju, ki sodi v težko industrijo, je zaposlenih okoli 800 žensk...

Medtem ko se pripravljajo podrobne analize, koliko delavcev bo odveč, je okoli 800 delavcev na prisilnem dopustu. Sindikat jim je izboril 80-odstotni nadomestek OD, javljati pa se morajo vsaka dva meseca... Predsednik IS Občine Šiška Peter Zule meni, da so največji problem v Litostroju nekvalificirani delavci, saj jih je kar 40 odstotkov med zaposlenimi. Obenem ga je strah novih brezposelnih, saj občina že sedanjim, približno dvatisoč jih išče dela, nima kaj ponuditi. Prizadeti pa so tudi delavci, ki se vozijo z dežele, zlasti tisti, ki imajo kaj zemlje...

Koliko delavcev iz Litostroja pa bi bilo na cesti, če bi šlo podjetje v stečaj, pa si Peter Zule, pa najbrž še kdo, niti pomisliti ne upa.

Med delavci vlada seveda nemir, sindikat ga komajda obvladuje, ali pa tudi ne, kot v preteklem tednu spontane nagibe k stavkam. Obenem so vodilni vseh treh sindikatov doživeli sramoto, ko so malo tekmovali, kateri sindikat bo dobil vodenje stavke, da so jih tako vodstvo podjetja kot občine (ne trdimo, da hote, samo da bi umirili stavkajoče delavce), pred delavci, javno, krepko potegnili za nos. Nasedli so neizpolnjivi obljubi, da bodo delavci dobili pol regresa, samo stavkati naj nehajo. Z regresom po prenehanju stavke ni bilo nič, saj tudi ni moglo biti, glede na finančne obveznosti Litostroja. Najbrž se zato kljub razočaranju stavka ni ponovila. Le Vasja Kreft je iztisnil čez ustnice: sindikati ne bomo več mirili delavcev, in podpisal sindikalno pobudo delavskemu svetu, da razreši direktorja. Regres sam je namreč postranska stvar. Precej bolj pomembno je, da vodstvo daje delavcem prazne obljube. Litostroj naj postane stabilno in trdno podjetje, v katerem bodo delavci pošteno plačani. Če je za kaj takega seveda še čas...

Boris Rugelj

Temne lise slovenske demokracije

Marsikateri Slovenec ali Slovenka verjetno nikoli ne bo pozabil dogodkov na Roški cesti pred dvema letoma, ko je potekal pred Vojaškim sodiščem v Ljubljani proces proti štirim pogumnim fantom. Tedaj se je nekako spontano začel boj slovenskega naroda za njegovo večjo suverenost v SFRJ. Ganljiv prizor prinašanja cvetja pred vrata »krivičnega« sodišča, množice ljudi na omenjeni cesti in nepregledna množica zavednih Slovencev, ki so »zapornike« veličastno pričakali v takrat ogroženi svobodi, so simbolizirali rojstvo nove slovenske demokracije. Ta je zdaj večstrankarska, meje njenega razvoja so na videz nerazpoznavne, hkrati pa njene vpetosti v sedanji zgodovinski čas in različne hibe nekaterih novih oblastnikov ni več mogoče prezreti.

Za prejšnjo (komunistično) oblast je bilo med drugim značilno, da je postavljala ljudi na pomembne položaje v družbi (funkcionarje, direktorje, bančnike, itd.) predvsem na podlagi ideoloških meril in pripadnosti partiji kot »avantgardi delavskega razreda«. Posledica takšne politike negativne kadrovske selekcije je bila, da se je v vse pore družbenega življenja usidral volontarizem, tehnična, humanistična inteligenca in strokovnjaki vseh vrst pa so bili nekako potisnjeni na stranski tir. Ne sme nas torej presenetiti, da so ljudje na prvih svobodnih in neposrednih volitvah glasovali za kandidate opozicije (Demosa), misleč, da bo nova oblast začela delati drugače, postavljati na najodgovornejše položaje sposobne ljudi, ne glede na strankarsko pripadnost. Zato je bilo toliko večje njihovo razočaranje ob pogromih proti novinarjem, sedanji opoziciji in širjenju nove, izrazito dogmatske protikomunistične ideologije, ki naj bi Slovence odslej osrečevala z spretnim šikaniranjem komunistov, predvsem tistih, ki v preteklosti nikoli niso bili na glavnih političnih položajih in ki so bili vedno v takšni ali drugačni opoziciji proti uradni partijski politiki. Kdor je bil v partiji, pa se ni »uradno« in »pravočasno« včlanil v eno od strank Demosa, tega je treba preganjati. Tako trdijo najbolj ekstremistično nastrojeni člani Demosa.

Kadrovska kombinatorika v zadnjem času žal potrjuje, da so »ekstremisti« nove oblasti v vse večji ofenzivi in da smo Slovenci zelo daleč od nekakšne sprave, o kateri je toliko različnih mnenj in razlag. Kot vemo, so predsednico slovenskega vrhovnega sodišča Francko Strmole-Hlastec poklicali na pogovor in ji predlagali, naj odstopi s te funkcije, pa ne zaradi dela, ki ga po mnenju novega režima kvalitetno in strokovno brezhibno opravlja, ampak zaradi članstva v CK ZKS? To z drugimi besedami pomeni, da si nekateri politiki »iz ozadja« lastijo pravico odstavljati vse tiste posameznike, bodisi sodnike ali direktorje, ki niso moralnopolitično neoporečni in niso brezpogojno pripadni novi stranki na oblasti.

Francka Strmole Hlastec pa naj ne bi bila edina takojšnja žrtev nove, bolj »demokratične« kadrovske politike. Šušlja se, da je na spisku »za odstrel« med drugimi tudi guvernerka Narodne banke Slovenije Milica Ozbič, ki naj bi jo zamenjal Igor Omerza. Med drugim zato, kot pravi nov obrambni minister Janez Janša, ker je menda težko verjeti, da lahko sestava, ki je bila doslej odvisna, čez noč postane neodvisna. Kaj pa, če so se politične razmere res korenito spremenile in nova oblast od sodnikov, bančnikov, direktorjev itd. ne bo zahtevala poslušnosti? Po tej logiki, ker se je oblast zamenjala, vsaj v vrhovih, se nižje plasti ne bodo imele komu vdinjati, saj so nove najvišje politične strukture menda demokratične in napredne. Veliko večja verjetnost pa je, da bo prišlo do povezanosti politike, sodstva in menežementa, če bodo ljudi na različne položaje nastavljali novi oblastniki. Nova oblast, ki bo v primerjavi s staro zgolj spremenila barvo, ne bo pa tudi izboljšala svoje usposobljenosti, pa ne bo kos vse hujšim ekonomskim in političnim problemom, ki bodo izbruhnili na dan že letos jeseni.

Skratka, bliža se čas, ko se bo moralo jedro Demosa dokončno izoblikovati in sedanjo opozicijo premagovati v diskusijah o najrazličnejših vprašanjih z močjo strokovnih argumentov, ne pa izključno z argumentom politične moči in s preglasovanjem. Tudi trditve, češ, ljudje so nas izvolili in lahko počnemo, kar nas je volja, so iz trte izvite, saj se javno mnenje spreminja iz dneva v dan, s tem pa tudi predvolilno razpoloženje volilcev, ki bodo morda prekmalu spet na potezi. Na koncu pa je vprašanje, ali se zagovorniki trdih prijemov političnega obračunavanja zavedajo, da potiskajo Slovence ponovno v naročje stare komunistične oblasti, nad katero smo bili vsi skupaj tako zelo razočarani. Ali Slovenci res nismo sposobni ustvariti zdravega političnega jedra gibanja za drugačno demokracijo od sedanje, ki nam jo ponuja – kot pravijo najbolj zagrenjeni – novoslovenska mafija? Nikar se ne zadovoljimo s spravo živih z mrtvimi. Potrebna nam je politična sprava vseh živih Slovencev, ki si želijo živeti človeka vredno življenje, na primerni civilizacijski in humanistični ravni, ne glede na strankarsko pripadnost, seveda. Ali morda za takšno spravo nikoli ne bomo zreli? Če je tako, bodo na družbene stroške še leta in leta v Evropo 92 ali še dlje potovali le politični funkcionarji, takšnih ali drugačnih barv, ne pa tudi delavci, kmetje, učitelji, zdravniki in nasploh večina preprostih Slovencev...

Emil Lah

Nezanimivi in predragi

V Slovenskem primorju je bilo te dni v hotelih, kampih in zasebnih sobah okoli 14.000 gostov, to je desetina manj kot lani v tem času in 23 odstotkov manj kot pred dvema letoma. Tudi Poreč se letos ne more pohvaliti, da srednjega in južnega Jadrana niti ne omenjamo. Na obalah Biograda na moru, na primer, je domačih gostov kar za 39 odstotkov manj kot pred letom dni.

Pa je, vsaj na videz, letos v našem turizmu kar v redu. Vendar le na videz. V resnici nam gostje, tuji in domači, očitajo marsikaj. Predvsem nerazumno draginjo oziroma povsem nekonkurenčne cene. Ob vsem tem tudi nemško marko premalo spoštujemo, nam zagotavljajo tujci. Čeprav je še na nedavnem sestanku predsedstva Turistične zveze Slovenije Leopold Perc iz frankfurtskega predstavništva TZJ zagotavljal, da je ena nemška marka pri nas vredna 1,10 marke, pa so zahodnonemški časopisi objavili podatek, da je marka vredna v Jugoslaviji le 78 pfenigov in da bi za eno marko morali dobiti turisti 12, ne pa 7 dinarjev. Še pred dobrim letom je bila po podatkih nemških bank za nemškega turista marka vredna v Jugoslaviji 1,93 marke.

Ob tej spremembi se torej ne gre čuditi, da nam tuji gosti obračajo hrbet. Posebno Nemci, ki so pri nas najštevilnejši tuji turisti, in imajo vse cene v malem prstu, so na moč nezadovoljni zaradi naše cenovne politike. Takorekoč za vsako stvar morajo pri nas globje seči v žep kot doma. To pa nadvse varčnim turistom, ki tudi od svojega drobiža nekaj pričakujejo, nikakor ne gre v račun. Če že marsikaj ni v redu, če je treba stisniti zobe pri prehodu državne meje, če so ceste vijugaste in nevarne, če je naša turistična ponudba pod evropsko ravnjo, bi morale biti vsaj cene drugačne, to je nekoliko nižje.

Ko je Center za usposabljanje zunanjetrgovinskih delavcev pri Gospodarski zbornici Slovenije nedavno pripravil posvet, na katerem so udeleženci razmišljali o vključevanju našega turističnega gospodarstva v sodobne svetovne razvojne tokove, je razprava pokazala, da je naš turizem na razvojni in organizacijski prelomnici. Dolga vrsta podjetij, ki so se rodila in odraščala v času administrativne ekonomije, ne ustreza več sodobnim turističnim tokovom in drugačnemu povpraševanju. Tisto, kar je bilo zanimivo še pred nekaj leti, danes za več kot polovico gostov ni več. Turisti danes iščejo predvsem izvirno ponudbo, ekološko čim manj oporečno okolje, poleg tega pa še urejeno infrastrukturo, brezhibno osnovno preskrbo in seveda ob vsem tem tudi – konkurenčne cene. Predvsem pa, kot že rečeno, iščejo izvirno ponudbo, to je tako, ki se razlikuje od drugih in prav zaradi tega vleče. V tem je največja »skrivnost«. Na račun enkratnosti in tako iskane izvirnosti je marsikdo pripravljen zamižati na eno oko, če kaj drugega ni ravno na najvišji ravni.

Andrej Ulaga

Piše: Jože Šketa

Ekonomska politika in položaj delavcev...

Ko v sindikatih postavljamo zahteve po izboljšanju gmotnega in socialnega položaja delavcev in njihovih družin, se vselej soočimo z vprašanjem ekonomske moči družbe. Žal je ustvarjeni družbeni proizvod tisti omejitveni dejavnik, ki nam odgovori, ali imajo naše zahteve materialno pokritje in jih je torej mogoče z drugačno prerazporeditvijo družbenega proizvoda realizirati, ali pa so nestvarne in s tem tudi neuresničljive.

Čeprav ni namen tega sestavka podrobnejše razčlenjevanje gospodarskih razmer, vendarle ne moremo mimo ugotovitve, da so te za prihodnost zaposlenih izjemno neugodne. Vidi se namreč, da veliko podjetij ni bilo pripravljenih na gospodarjenje v tržnih razmerah. Če imamo pri tem v mislih tri dejavnike: programe, kapital in kadre, potem bi lahko v večini podjetij ugotovili odsotnost enega, dveh ali morda vseh treh dejavnikov. Zaostajanje v razvojni koncepciji ni omogočilo ustreznih tržno zanimivih programov, ki bi zagotavljali primeren dobiček, posledično to pomeni nizke plače, pomanjkanje dela, presežne delavce, da o prerazporeditvi sploh ne govorimo. Ob tem se kot drugi omejitveni dejavnik postavlja pomanjkanje sredstev za prestrukturiranje, saj je cena kapitala, gledana skozi kreditno politiko, nenormalno visoka, in zadnji omejitveni dejavnik, delovna sila, še posebej njena izobrazbena sestava, ki ponekod, zlasti v delovno intenzivnih panogah, ni najbolj primerna za hitrejše strukturne spremembe in prilagajanje.

Prav tako pomembno vprašanje je usklajenost (raje neusklajenost) materialnega in nematerialnega področja, ki se pojavlja kot porabnik dobrin. Tudi pri tem so v Sloveniji izjemno neugodna gibanja. Že vrsto let ugotavljamo hitrejšo rast zaposlovanja v negospodarstvu kot v gospodarstvu. V zadnjih dveh letih, ob negotovih tokovih, pa se spet zaradi stečajev in presežkov mnogo hitreje zmanjšuje število zaposlenih v gospodarstvu. Po drugi strani pa v zadnjih 15 ali 20 letih učinki gospodarstva niso sledili razvoju družbenih dejavnosti. Izjemno bogat sistem institucij države, ki jo je prav tako potrebno plačati, pa vedno daljša vrsta brezposelnih, da o financiranju družbenih dejavnosti ne govorimo, povzroča vse večjo zaskrbljenost (gospodarstva omogočiti, kako bi lahko več ohranilo zase, za svoj razvoj in za primerno plačilo delavcem, ki ustvarjajo novo vrednost.

Vsekakor so izhodi iz nastalih razmer, odvisno je le, ali bodo bolj ali manj boleči in kolikšen čas bo potreben za izboljšanje. Eden izmed nujnih ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje moči gospodarstva je vsekakor njegova razbremenitev. Nujno je treba nižati stroške na enoto proizvoda, ki jih plačuje gospodarstvo državi za široko paleto družbenih potreb. Gospodarstvo bo moralo razbremeniti »koristno« uporabiti za razvoj tistih programov, ki so ekonomsko upravičeni, in upoštevati, da je le trg, še posebej tuji, tisti, ki prizna ali zavrne. Del sredstev, zlasti tistih, ki se nanašajo na razbrmenitev bruto plač, pa bo nujno potrebno spremeniti v neto plače, pa naj ena ali druga vlada temu še tako nasprotuje. Zato moramo v sindikatih z vsemi sredstvi sindikalnega boja nastopiti enotno, da bi ta cilj dosegli. Ne moremo pristajati ne na tako sramotne plače, kot jih imamo, kot tudi ne na nadaljnjo administrativno urejanje tega dela delitve družbenega proizvoda. Vlada bo morala spoznati, da plače, ki ne zagotavljajo socialne varnosti delavcev, ne morejo biti motivacijski dejavnik za boljše delo, nasprotno, vse bolj bodo postale socialni dinamit, ki bo sprožal vse hujše napetosti in konflikte.

Poteze, ki jih trenutno »vlečeta« Markovićeva in Peterletova vlada, pa, žal, niso naravnane k takšni filozofiji.

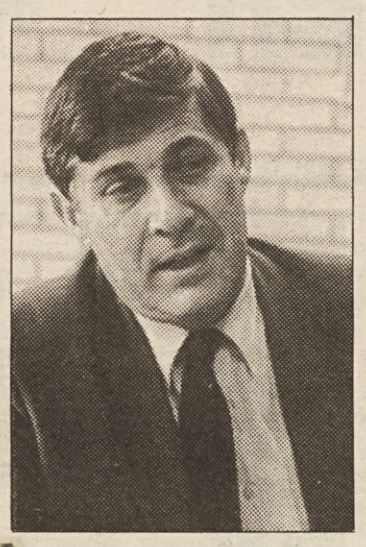

Če pravimo, da sta v teh časih glavni vprašanji razvoj in zaposlenost, je prav razumljivo, zakaj niti prejšnja in tudi ne sedanja oblast ne spoznata, da bo potrebno poiskati kljub manjšim možnostim vire sredstev (morda iz izvirnih prihodkov občin, iz sredstev raznih vrst davkov, ki bodo usmerjena v razvojne programe podjetij (ne glede na obliko lastnine) v funkciji rizičnih skladov in s tem za širitev zaposlitvenih možnosti.

Nekateri nasprotujejo razvojno zaposlitvenim skladom v občinah z utemeljitvijo, da se bodo sredstva parcialno oblikovala in nesmotrno uporabljala. Takšno gledanje pa ne upošteva dejstva, da je npr. Japonska po vojni izjemno velik del družbenega proizvoda vlagala v razvoj skozi tisoče drobnih programov in v vsaki upravni enoti po vsej državi. En sklad na ravni republike in agencija pa bosta usmerjala sredstva le na makro ravni v tiste dele Slovenije, ki so pred gospodarskim zlomom, ne pa v vsako občino. Seveda pa bo potrebno v vsaki občini, in v podjetjih, angažirati raziskovalne skupine ljudi, ki bodo ponujale nove programe, sredstva razvojno zaposlitvenega sklada pa usmerjati v financiranje le-teh, saj bo to omogočalo odpiranje novih delovnih mest in širitve zaposlitvenih možnosti. Ob razvojno zaposlitvenih skladih, ki naj bi jih ustanovile občinske skupščine, pa je posebej pomembno poudariti, da tako zbrana sredstva pod nobenim pogojem ne bi smela biti usmerjena v sanacijo propadajočih podjetij, saj bi to pomenilo še nadalje reševanje gospodarstva po načelih dogovorne ekonomije. Seveda pa bo potrebno s stopnjevanjem brezposelnosti poleg prispevne stopnje 0,52 in BOD za zaposlovanje oblikovati še posebno prispevno sotpnjo iz dobička za zaposlovanje. Prav tako bi morala država vso davčno politiko, ki je žal, predvsem fiskalna, spremeniti tako, da bi le-ta postala tudi socialna. Z drugimi besedami, sistem davkov bi moral biti naravnan tako, da bi podjetja v družbeni kot tudi v mešani in zasebni lasti motiviral za novo (seveda produktivno) zaposlovanje.

Ker sem omenil vprašanje motivacije delavcev ob tako mizernih plačah kot jih prejemajo, sem se dotaknil na eni strani vprašanja, kaj narediti, da bi bile plače višje, na drugi strani pa družbene lastnine in vloge delavca, ki jo ima kot njen upravljalec.

Če je prvi del odgovora jasen, da bomo morali delo delavca bolje vrednotiti kot sedaj (ko znaša delež plač v CP le 8,6%) in ga počasi bližati deležu v državah Zahodne Evrope, pa je drugi del odgovora še vedno povezan s številnimi vprašanji, zlasti merili za lastninjenje družbene lastnine. Tu bomo v sindikatih morali vztrajati pri stališču, da bo delavec ostal lastnik družbene lastnine, seveda pa bodo morala tudi zanjo veljati tveganje, ki jih postavlja delovanje trga.

S tega vidika moramo vztrajati tudi pri pravici delavcev, da nastopajo kot upniki v stečajni masi, dokler družbena lastnina še nima lastnika.

Ni težko ugotoviti, da se s stečajem bistveno spremenita položaj delavca in njegova socialna varnost. V delovanju trga seveda stečajev ni mogoče preprečiti. Za zavarovanje delavcev pa moramo v sindikatih vztrajati, da se v zakonodaji oblikujejo merila in mehanizmi, ki bodo zavarovali tiste programe, ki so tržno uspešni, s tem pa ohranili tudi delovna mesta in socialno varnost vsaj določenega števila zaposlenih.

Za reševanje vprašanja presežnih delavcev bomo v sindikatih morali odločneje vztrajati, da se v slehernem podjetju pripravijo celoviti programi obenem pa terjati, da država pripravi celovit socialni program.

Ob koncu še naš odnos do dvigovanja cen in rasti življenjskih stroškov. Ni mogoče pristati na tezo, da velja načelo delovanja tržnih zakonitosti le za proizvode in storitve, cena delovne sile pa mora biti uravnavana z administrativnimi ukrepi in omejitvami. Zato naj velja naša odločna zahteva, da ne bomo pristajali na rast cen, če se ne bo primerno in brez administrativnih ukrepov uravnavala tudi cena delovne sile.

Hrvaški sindikati pred podpisom splošne kolektivne pogodbe

Zadovoljni pogajalci

Pogajanja sindikatov z Gospodarsko zbornico Hrvaške so naposled končana. Po več kot tridesetih dneh skupnega dela pogajalskih skupin, ki sta jih vodila Josip Klisović, sindikalno, in Jozo Petrović, zbornično, so pripravili predlog za Splošno kolektivno pogodbo, ki je sprejemljiv za obe pogajalski strani. Zdaj bo potrebno ta dogovor potrditi s podpisom pod Splošno kolektivno pogodbo, šele nato se bo lahko začelo po podjetjih usklajevanje aktov z določili tega dokumenta in sicer mora biti končano do polovice oktobra letos. Prvi korak k temu sklepnemu dejanju – podpisovanju Splošne kolektivne pogodbe – je že narejen in sicer s tem, ko so v Gospodarski zbornici Hrvaške sprejeli predlog zanjo. Seveda so o njem precej razpravljali, vendar so ga, takšnega, kot so ga sindikati predlagali, tudi sprejeli. Zato lahko pričakujemo, da bodo tudi drugi korak naredili še ta teden in sicer da bo svet Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške dal na dnevni red predlog Splošne kolektivne pogodbe. To je toliko bolj verjetno, ker je menda sindikalna pogajalska skupina zadovoljna z doseženim.

Kaže pa, da niso zadovoljni le v nedavno ustanovljeni Konfederaciji neodvisnih sindikatov Hrvaške. Njihova predstavnica Vesna Kanižaj je prejšnji teden pri sprejemanju Splošne kolektivne pogodbe imela poleg drugih pripomb tudi predlog, da te pogodbe ne bi sprejeli, dokler o njej ne bi razpravljala Konfederacija neodvisnih sindikatov.

Med konkretnimi določili Splošne kolektivne pogodbe pa je največ pozornosti pritegnil znesek najnižje plače. V pogodbi je namreč določeno, da »osnovna plača delavca za poln delovni čas in normalni učinek, ugotovljena na podlagi zapletenosti dela in delovnega mesta ter normalnih delovnih razmer, pomeni najnižji znesek, ki ga mora delodajalec ali delovna organizacija izplačati delavcu. Vemo, da so se za zdaj dogovorili za znesek 2.800 dinarjev. V nadaljevanju tega določila pa je tudi zapisano, da je ta znesek izjemoma lahko nižji in sicer takrat, kadar organizaciji ali delodajalcu grozi stečaj ali likvidacija oziroma kadar ga pestijo druge podobne težave. S tem se morajo seveda strinjati tudi delavci, ki se z osebnim izjavljanjem odločijo za to, s tem se mora seveda strinjati tudi ustrezno telo sindikata, vendar plača ne sme biti nižja od 80 odstotkov tiste, ki je določena s kolektivno pogodbo in je ne smejo izplačevati dlje kot pol leta. Po šestih mesecih morajo plače spet izplačevati v celoti.

Posebne pozornosti so deležna tudi določila o razmerah za delo sindikata, glede na to, da je vse več primerov, ko sindikatu povsem onemogočajo delo. Kolektivna pogodba predpisuje tudi minimalne možnosti, ki jih mora organizacija ali delodajalec nuditi sindikatu: prostor za delo in sestanke brez nadomestitve stroškov, strokovnotehnične in administrativne storitve za delo sindikata in sicer toliko, kot je potrebno nujno za izpolnjevanje sindikalnih funkcij; sindikalna članarina naj se obračunava na plačilnih listah. O delu sindikalnih zaupnikov pa v Splošni kolektivni pogodbi piše, da vse pravice 86. člena Zakona o delovnih razmerjih ne prenehajo še dve leti po izteku te funkcije. V 37. členu Splošne kolektivne pogodbe je zapisano, da pripada sindikalnemu zaupniku, ki zaradi sindikalnega dela ne opravlja svojih delovnih obveznosti, takšno nadomestilo, kot bi redno delal. Sindikalni zaupnik uveljavlja pravico do redne plače za sindikalno delo glede na število članov sindikata v organizaciji ali pri delodajalcu in to tako, da mu za vsakega člana sindikata pripada ena ura plačanega dela v enem koledarskem letu.

A. E.

Svobodni Sindikati Slovenije

Zakon o zajamčenem osebnem dohodku

Temeljna napaka: crkavanje

V Uradnem listu Republike Slovenije (št. 8/90) je objavljen zakon o zajamčenem osebnem dohodku. Bistvo teh določil je vzpostavitev neposredne zveze med najnižjim zajamčenim osebnim dohodkom in maso sredstev za osebne dohodke. Glede na zvezni zakon o izplačilu osebnih dohodkov v prvem polletju 1990 (Uradni list SFRJ, št. 87/89), ki je omejil izplačilo osebnega dohodka, se je v Republiki Sloveniji uveljavljalo izplačilo osebnih dohodkov po zakonu o zajamčenem osebnem dohodku. Po podtkih je maja 1990 75,4 odstotka delavcev v Sloveniji uveljavilo zakon o zajamčenem osebnem dohodku, ki je bil za delavce preprosto rečeno, ugodnejši. Ni dvoma, da je uporaba tega zakona omogočila ublažitev padca realnih osebnih dohodkov (ti so od decembra do aprila padli v gospodarstvu za 19,1 odstotka, v negospodarstvu pa za 18,4 odstotka.

Glede na to, da je v SFRJ sprejet nov zakon o izplačilih osebnih dohodkov (Uradni list SFRJ, št. 37/90 – o tem smo v Delavski enotnosti že pisali) in ker se novosprejeti zakon o izplačilu osebnih dohodkov in zakon o zajamčenih osebnih dohodkih bistveno razlikujeta, se mi zdi logičen predlog za spremembo zakona o zajamčenem osebnem dohodku, ki v bistvu prekinja zvezo med oblikovanjem mase za osebne dohodke in zneskom najnižjega osebnega dohodka. Znesek najnižjega osebnega dohodka ostane le v zaščitni funkciji najnižjih izplačil osebnih dohodkov. Določiti ga bo moral IS skupščine Republike Slovenije. Po naših informacijah je GZS podprla predlog, da bi ta moral znašati 2.700 dinarjev. S spremembo zakona o zajamčenem osebnem dohodku se dosedanja izplačila po zakonu o zajamčenem osebnem dohodku legalizirajo kot osnova, na katero se uveljavlja zvezni zakon o osebnih dohodkih. Uveljavljanje takih usmeritev pa glede na današnje stanje plač nujno vodi v krčenje razprav osebnih dohodkov. Bolj pa moti dejstvo, da se z najnižjim zajamčenim osebnim dohodkom določa minimalne pravice. Nerešeno je vprašanje, kdo zagotovi sredstva za izplačilo najnižjih zajamčenih osebnih dohodkov, če ni sredstev v podjetju. Taka pravica je na papirju, nihče pa ne odgovarja, če delavec dobi manjšo plačo od zajamčenega osebnega dohodka. Čeprav za gospodarstvo zvezni zakon formalno omogoča uveljavljanje kolektivne pogodbe, je uveljavljanje kolektivnih pogodb pri izplačilih osebnih dohodkov omejeno. To pa ni usmerjeno v trg in ekonomsko selekcijo uspešnih od neuspešnih.

Izplačilo osebnih dohodkov preko obveznic in internih delnic je navidez simpatično, vendar zelo nesprejemljivo. Temeljna napaka zakona je, da s sedanjimi osebnimi dohodki delavci ne morejo preživeti.

V primeru delnic gre za sredstva, ki ne povečujejo družbenega kapitala, temveč vzpostavljajo spremenjeno lastninsko strukturo. V primeru obveznic gre za odlog izplačila osebnih dohodkov, za izboljšanje likvidnostnega stanja v podjetju.

Prepričani smo, da je administrativno reševanje cokla za trg in razvoj, zato smo za uveljavljanje kolektivnih pogodb, ki so ne glede na raven plač najustreznejši mehanizem uravnavanja tržnih odnosov in varovanja delavca ter uspešnih managerskih kadrov.

Brane Mišič

V Velenju so začeli izpolnjevati obljube

Sindikat ustanavlja konzumno zadrugo

Sredi julija je občinski sindikalni svet Svobodnih sindikatov Slovenije Velenje pripravil delovni pogovor o pobudi za ustanovitev sindikalne konzumne zadruge. Sestanka so se poleg predsednikov sindikatov večjih podjetij v občini udeležili tudi predstavniki trgovskih podjetij in Brane Jakopič iz strokovne službe Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Na začetku je Brane Jakopič predstavil sindikalno konzumno zadrugo, njene značilnosti in težave, s katerimi se srečujejo pri uveljavljanju te pobude. Tako naj bi zadruga predstavljala vez med proizvajalci in kupci, pri tem pa bi imela minimalne stroške, saj bi delovala kot neprofitna organizacija. To pa je že zbudilo bojazen pri trgovskih podjetjih, saj bi s tem zadruga postala zelo močna konkurenca. Zato je bilo tudi postavljeno vprašanje, kakšno mnenje imajo delavci sindikata trgovine o tej pobudi. Kljub temu so idejo podprli, saj bo tako tudi njihovim delavcem omogočen cenejši nakup.

Skupni sklep tega pogovora je bil, da se ustanovi iniciativni odbor, ki bo to zamisel začel tudi uresničevati. Občinski sindikat bo ponudil svoje prostore in strokovno pomoč, tako da bo sindikalna konzumna zadruga konec leta tudi uradno že začela delovati. S tem bodo eno od obljub članstvu lahko kmalu izpolnili.

Robert Peklaj

Protestni shod delavcev v Kopru

Preverjanje moči Obalnega sindikata

Včeraj, to je na zadnji julijski četrtek, je bil v Kopru, na Titovem trgu, protesni shod, ki ga je pripravil Obalni sindikat. Namen shoda je bil protest proti odpuščanju delavcev in odtujevanju družbene lastnine.

»Shod ni samo poziv vladi, temveč vsem subjektom oblasti oziroma odločanja, od podjetij in ustanov do občinskih vlad in republiške vlade. Ocenjujemo, da bo veliko ljudi ostalo brez službe, saj so v preteklosti marsikje zaposlovali zelo nepremišljeno, neproduktivno. V kratkem bo množica ljudi prijavljena na zavodu za zaposlovanje, novih delovnih mest in novih in novih programov zanje pa še ne bo tako kmalu. Kdo bo torej tem ljudem zagotavljal socialno varnost?« se sprašuje **Jadran Čalija**, sekretar Obalnega sveta sindikatov. »Kaj bo z brezposelnimi po dveh letih, ko jim bodo zakonske pravice za nadomestilo osebnega dohodka ugasnile? In te množice nezaposlenih si neka vlada preprosto ne more privoščiti. Najbrž bo morala priti do kapitala in ga investirati v nove produktivne programe.«

Kako si to predstavljajo Obalni sindikati? Pravijo, da je potrebno razbremeniti gospodarstvo, saj druge poti ni. Pa ne da bi v nedogled jemali šolstvu, zdravstvu in podobnim dejavnostim. **Predraga je predvsem država.**

Na vprašanje, koliko ljudi naj bi bilo na Obali že prav kmalu – na cesti, pa odgovarja Jadran Čalija takole:

»Sindikat je že pred dobrima dvema letoma opozarjal na odvečne delavce. Tedaj so nam odgovorni v podjetjih in tudi predstavniki vlade očitali, da po nepotrebnem povzročamo paniko. Danes je seveda drugače. Prepričan sem, da bi bilo vendarle nekoliko laže, če bi te stvari začeli reševati že prej. Težko je odgovoriti na vprašanje, koliko ljudi bo jutri na cesti. Če bi podatki prihajali po neki normalni poti, bi verjetno stvari le nekoliko laže reševali. Nekatere izveš v pogovorih na tak ali drugačen način, vendar v večini primerov te podatke skrivajo. In tako se stvari kuhajo za zaprtimi vrati. Ko privrejo na dan, nanje ni nihče pripravljen. Vsi se zavedamo, da brez odvečnih delavcev ne gre, mnenja o tem, kako se lotiti problema, pa so zelo različna: ali z razdelitvijo delavskih knjižic ali pa z dovolj pretehtanimi in sistematičnimi programi. S svojim protesnim shodom smo želeli opozoriti na vsa ta vprašanja. Drugi namen shoda pa je preverjanje moči Obalnega sindikata, v katerem je trenutno včlanjenih več kot 50 odstotkov zaposlenih na tem območju. Ne navsezadnje gre tudi za neke vrste priprave na splošno stavko,« je poudaril Jadran Čalija.

U.

Pogovor Svobodnih sindikatov Jugoslavije s predsednikom ZIS

Zakon o plačah ne ovira kolektivnih pogodb

Na pobudo sveta Zveze svobodnih sindikatov Jugoslavije je bil 19. julija letos večurni pogovor predstavnikov svobodnih sindikatov s predsednikom ZIS Antejem Markovićem in njegovimi sodelavci (podpredsednikoma Mitrovićem in dr. Preglom ter članoma ZIS Gačićem in Marendićem).

Predstavniki ZIS so razložili koncept najnovejših ukrepov reforme s posebnim poudarkom na izgradnji lastninske strukture. Dejstvo je, da ima ZIS program in tudi uspehe. Hkrati pa je tudi dejstvo, da globalni (agregatni) kazalci kažejo ugodnejšo sliko v SFRJ, kot jo spoznavamo v našem vsakdanjem delu in življenju. Tako je predstavnik ZIS Marendić navedel podatke, da je v državi odprtih v prvih petih mesecih 150.000 novih delovnih mest, da se bo po ocenah ZIS to število konec leta povečalo na 240.000 in bo preseglo pričakovani tehnološki presežek delavcev. Tudi na področju plač ZIS ugotavlja izjemno povečanje, saj so se od decembra dvignile za 23% ali mesečno za 5,8%. Res pa je, da ni navedel podatkov o rednem padanju plač, o njihovi vse manjši kupni moči.

Predsednik ZIS Marković je povedal, da pogovori s predstavniki republik in pokrajin kažejo na podporo programu ZIS, sicer pa tudi ni drugih programov.

Predstavniki sindikatov Jugoslavije so opozorili na velike težave v gospodarstvu (vsako četrto podjetje dela z izgubo), vrstijo se stečaji, proizvodnja pada, delavčev gmotni in socialni položaj sta vsak dan slabša, stabilizacija se lomi predvsem na plačah delavcev. Zlasti je bil zelo ostro kritiziran zakon o plačah, ki ovira kolektivne pogodbe in s tem tudi sindikat pri njegovem poslanstvu, varstvu delavca na trgu delovne sile. Replika predsednika ZIS pa je bila, da ZIS ne dovoli pogajanja »prek puške«, da želi močan in strokoven sindikat za partnerja ter da gospodarska zbornica ni pravi partner pri kolektivnem pogajanju. Ta ugotovitev pa je potrdila mojo tezo, da je ZIS premalo poznal in ocenil posledice kolektivnih pogodb, da je med delavce premeteno vrgel kost kolektivnih pogodb in skuša sedaj skozi lastninske odnose odložiti problematiko plač. To ni novost, saj je metodologija odnosov plač in delavnic v literaturi znana kot sredstvo za umirjanje delavskih zahtev po rasti plač. V precej kritičnem dialogu je bilo slišati upravičeno kritiko ZIS. Sekretar ZSS Slovenije Rajko Lesjak je med drugim povedal, da v Soveniji cenimo, če je kdo mož beseda. Zagotovo je bila to aluzija na Markovićeve obljube o zmanjšanju intervencijske zakonodaje o plačah s kolektivnimi pogodbami. Sindikat si ni izmislil partnerja (gospodarsko zbornico) za kolektivne pogodbe, to je v zakonu predlagala vlada. Prav tako ni povsem umesten odlog kolektivnih pogodb, češ da se sindikat reorganizira in šele prilagaja novim odnosom.

Po večurni razpravi pa se je izoblikovalo stališče, da bo moral ZIS več sodelovati s sindikati pri varovanju in spremembah zakonodaje, zlasti prek resornih organov (o zakonu o stavki, zakonu o delovnih razmerjih, zakonu o podjetjih). V Zvezi sindikatov pa je prevladalo enotno mnenje, da si bodo v skupščini SFRJ prizadevali za sprejem zakona o uveljavljanju kolektivnih pogodb.

Predstavniki ZIS so se strinjali, da ne kaže ovirati podpisa in sprejema splošnih kolektivnih pogodb po republikah, da zakon o plačah v gospodarstvu ne prepoveduje kolektivne pogodbe (le izplačila morajo upoštevati omejitev izplačil z izplačili obveznic ali delnic).

Brane Mišič

Svobodni Sindikati Slovenije

Andrej Kranjc, sekretar občinskega sveta ZSS Mozirje

Za stavko je dovolj vzrokov

– Slišimo, da je precej napeto v Glin Nazarje in v Elkroju Mozirje?

»Povsod so ljudje dobesedno razjarjeni, saj se podjetja ubadajo z vse hujšimi težavami, ljudje delajo, od tega pa imajo bore malo. V Glinu so danes oblikovali stavkovni odbor, ki zahteva ureditev plač in zmanjšanje zaposlenih v režiji. Pogajanja se še niso začela.

V Elkroju je že dalj časa napeto. Pred tremi meseci so se delavci s poslovodstvom dogovorili za 10-odstotno znižanje plač, da bi laže prebrodili likvidnostne in druge težave. zdaj bi morali teh deset odstotkov spet izplačevati, pa v podjetju iščejo različne izgovore, da jih ne bi. Če ob tem dodam, da so povečali soudeležbo delavcev pri prevozih na delo in pri ceni toplega obroka, potlej lahko takoj ugotovite, da so se realno osebni dohodki poleg splošnega znižanja glede na rast cen življenjskih in drugih potrebščin, še bolj znižali kot drugod. Tudi Kovinarski v Ljubnem ni z rožcami postlano, zdaj pa še ta zmeda z moratorijem za sečnjo v gozdovih...«

– Vse več je nezaposlenih tudi v vaši občini?

»Ta čas je 170 nezaposlenih delavcev. Tem se pridružujejo vsak dan novi ljudje. Za to pristojni v občini premalo razmišljajo, kam s temi ljudmi in kaj se bo zgodilo, če bo morebiti še kje kakšen stečaj, kot je bil denimo, v velenjskem EKU in Iskri, kjer je bilo zaposlenih precej naših ljudi.«

– Z občinsko vlado, kot smo slišali, nimate težav?

»Vlada je sicer Demosova in moram reči, da smo bili prijetno presenečeni, ko so podprli zahteve delavcev v Gozdnem gospodarstvu Nazarje po odpravi moratorija za sečnjo v nekdanjih škofovskih gozdovih. Te delavce so podprli tudi drugi, pokazala se je solidarnost med ljudmi, ki je za današnje težke čase zelo pomembna sestavina pri delu tudi sindikatov.«

– Menite, da je dovolj vzrokov za splošno stavko, ki jo je sklical Svet Zveze svobodnih sindikatov. Ali bo pri vas učinkovita?

»Dovolj, kajti to, kar se danes dogaja v naši družbi, je

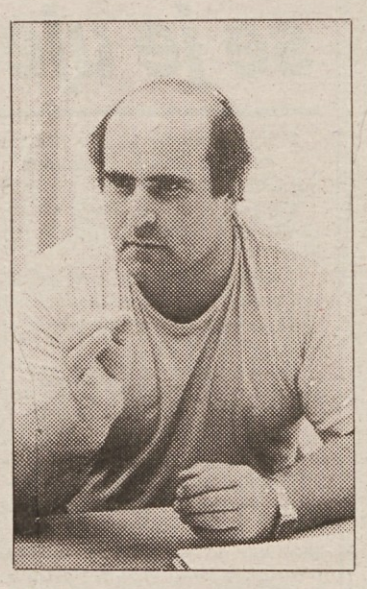

naravnost sramotno. Sedanja oblast se zgovarja na nekdanjo, če bo pa ta vlekla tako neumne poteze, kot jih, bo v enem letu naredila več škode kot nekdanja v petinštiridesetih. Kolektivne pogodbe je treba podpisati, ne samo za gospodarstvo, temveč tudi za družbene dejavnosti, če pa bi za gospodarstvo morebiti podpisali pred stavko, je dovolj vzrokov zanjo tudi zato, ker se bo bržkone kdo delal Francoza in oviral njeno uveljavljanje.«

M. H

PREJELI SMO

ODGOVOR NA ODPRTO PISMO LEOPOLDA MARINA IZ LJUBLJANE, naslovljeno na republiško vlado, Republiški sekretariat za zdravstveno in socialno varstvo, sindikate in javnost v sobotni prilogi Delo, 21. 7. 1990:

Leopold Marin iz Ljubljane je 21. 17. 1990 v sobotni prilogi Dela objavil odprto pismo, v katerem protestira proti izrednemu povišanju participacije uporabnikov k ceni zdravstvenih storitev. Prepričani smo, da bosta vlada oziroma Republiški sekretariat za zdravstveno in socialno varstvo odgovorila na tista vprašanja iz odprtega pisma, ki so naslovljena na njiju.

V imenu svobodnih sindikatov želiva odgovoriti na vprašanje, kje smo bili sindikati, svobodni in neodvisni ter drugi, ko je vlada sprejela tak ukrep, ki nas vitalno prizadene v bolezni. Pisec prosi vse sindikate za pojasnilo, kaj smo naredili, da bi preprečili sprejem omenjenega ostrega ukrepa.

Izvršni svet skupščine Republike Slovenije je sklep o zvišanju participacije za zdravstveno varstvo sprejel 12. julija 1990 na podlagi predlogov strokovne skupine, sestavljene iz članov zdravstvenega sveta izvršnega sveta Republike Slovenije.

Kot vemo, so se vladini resorni organi iz republiških komitejev preoblikovali v republiške sekretariate, ti pa nas ne seznanjajo z gradivi in dnevnimi redi svojih sej. O sklepu o zvišanju participacije smo tako kot drugi izvedeli 17. julija 1990 iz dnevnega časopisja. Dokončno besedilo sklepa še ni bilo objavljeno v Uradnem listu Republike Slovenije, po vesteh iz sredstev javnega obveščanja pa je mogoče razbrati, da gre tokrat resnično za občutno povišanje participacije. Obisk pri zdravniku naj bi nas po novem veljal 20,00 din (prej 8,60 din), pri specialistu pa 100,00 din (prej 16,80 din). Oskrbni dan v bolnišnici nas bo stal 50,00 din in to ne glede na to, ali bo zdravljenje trajalo več kot 15 dni. Doslej smo za bolnišnično zdravljenje doplačali po 12,50 din le za prvih 15 dni. Medicinske storitve bomo doplačali po 100,00 din (doslej 41,70). Tudi za zdravljenje v zdravilišču bodo poslej veljali višji zneski. Za vsak dan bomo prispevali 50% hotelskega, dela cene oskrbnega dne.

Za zdravila na recept bomo plačali 20,00 din (doslej 5,70 din). Visoke bodo zlasti participacije za zobozdravstvene storitve. Odslej bo tudi pri zobozdravniku veljala ista participacija kot pri splošnem zdravniku – torej 20,00 din za prvi in po 10,00 din za tri naslednje obiske Posebej tisti med nami, ki bomo potrebovali zobno protetiko, bomo potrebovali tudi polno denarnico.

Isti dan, ko so sredstva javnega obveščanja poročala o sklepu vlade o povečanju participacije k ceni zdravstvenih storitev – to je 17. 7. 1990 je svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije obravnaval gmotni in socialni položaj delavcev in njihovo pravno varnost v Sloveniji ter ugotovil, da je položaj najslabši v zadnjih desetletjih. Po zadnjih podatkih več kot polovica slovenskih družin komaj preživi mesec, že 20% družin pa »živi« pod eksistenčnim minimumom. Izjemno neugodna gospodarska gibanja, vse manjša varnost zaposlitve poudarjajo brezizhodnost slovenskega delavstva. Realni osebni dohodki so v letošnjem letu padli za več kot tretjino in ne zadoščajo za osnovne življenjske potrebe, za bivanje in druge izdatke za normalno življenje. Izgube in nelikvidnost že onemogočajo redna izplačila osebnih dohodkov.

Svet je na podlagi teh in še drugih ugotovitev oblikoval 16 zahtev in jih naslovil na Skupščino Republike Slovenije, Izvršni svet Republike Slovenije in Gospodarsko zbornico Slovenije. Med drugim je svet zahteval, da do sprejema in uveljavitve nacionalnega programa izvršni svet Republike Slovenije ne povečuje individualnih prispevkov za storitve družbenih dejavnosti – torej participacije v šolstvu in zdravstvu.

Svet pa je na isti seji ugotovil tudi, da so bila dosedanja prizadevanja sindikatov za varstvo delavcev v pogajanjih z vlado in gospodarsko zbornico neuspešna, saj niso dala nobenih rezultatov. Svet je zato za 10. september 1990 razglasil splošno stavko delavcev v Republiki Sloveniji.

Leopold Marin iz Ljubljane si je od stavkovnih zahtev prve povojne splošne stavke zaposlenih v zdravstvu in socialnem skrbstvu Slovenije, ki je bila po večmesečnih pogajanjih z vlado 5. aprila 1990, zapomnil premalo. Prezrl je, da so zdravstveni delavci med drugim zahtevali nov zakon o zdravstvenem varstvu, ki bi zdravstvo postavil na nove, »zdrave« osnove in omogočil zdravstvenim delavcem stabilne razmere za delo, prebivalstvu pa kvalitetno zdravstveno varstvo. Sindikat je izrekel vodilnim funkcionarjem na področju zdravstva Dinku Leskošku, Henriku Pušniku in Martinu Tothu nezaupnico zato, ker so bili dovolj časa na najvplivnejših položajih, pa niso znali stvari premakniti z mesta. Zgolj opozarjati na potrebo po gospodarni porabi denarja ni dovolj. Potrebno je tudi kaj storiti za to. Priče pa smo bili neučinkovitemu vrtenju v krogu, namesto pogumnega in strokovnega spopada s pravimi vzroki za neracionalno porabo sredstev v zdravstvu.

Časnik Delo je 16. 7. 1990 objavilo odprto pismo Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije pod naslovom »Zdravstvo potrebuje stabilno financiranje«. Kaj in zakaj zahteva ta sindikat je zapisano v kratkih alinejah – nov zakon o zdravstvenem varstvu, standarde in normative za opravljanje dela, konec administrativnega omejevanja sredstev za družbene dejavnosti, učinkovitejšo organizacijo republiške uprave za zdravstvo in sposobnejšo ter strokovnejšo sestavo odbora za uresničevanje zdravstvenega varstva. Zahteva sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije pa je tudi realna cena dela zaposlenih v teh dejavnostih na podlagi podpisa že pripravljene kolektivne pogodbe dejavnosti.

Odgovor na vprašanje, kaj lahko naredi sindikat, da bi preprečil vladi sprejeti sklep o povišanju participacije v zdravstvu, je torej, da sindikat ne more postavljati zakonov namesto skupščine in ne vladati namesto vlade. Lahko pa uporabi sindikalne metode vplivanja na njune odločitve s pogajanji, ki pa so učinkovita takrat, ko lahko pokažemo svojo sindikalno moč.

Zaposleni Slovenije, ki bodo 10. septembra 1990 podprli stavkovne zahteve, da se gospodarska kriza ne rešuje zgolj na račun delavcev in da naj država pripravi bolj premišljen socialni program, ki bo prebivalstvu omogočil preživeti, bodo sindikatom omogočili prav to, da ti učinkovito uveljavijo pravice in interese delavcev.

Marija Fedran, članica predsedstva sveta ZSSS
Nevenka Lekše, sekretarka sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije

Ali vlada ve, kaj dela

Moratorij lesarjem, lesarji moratorij vladi

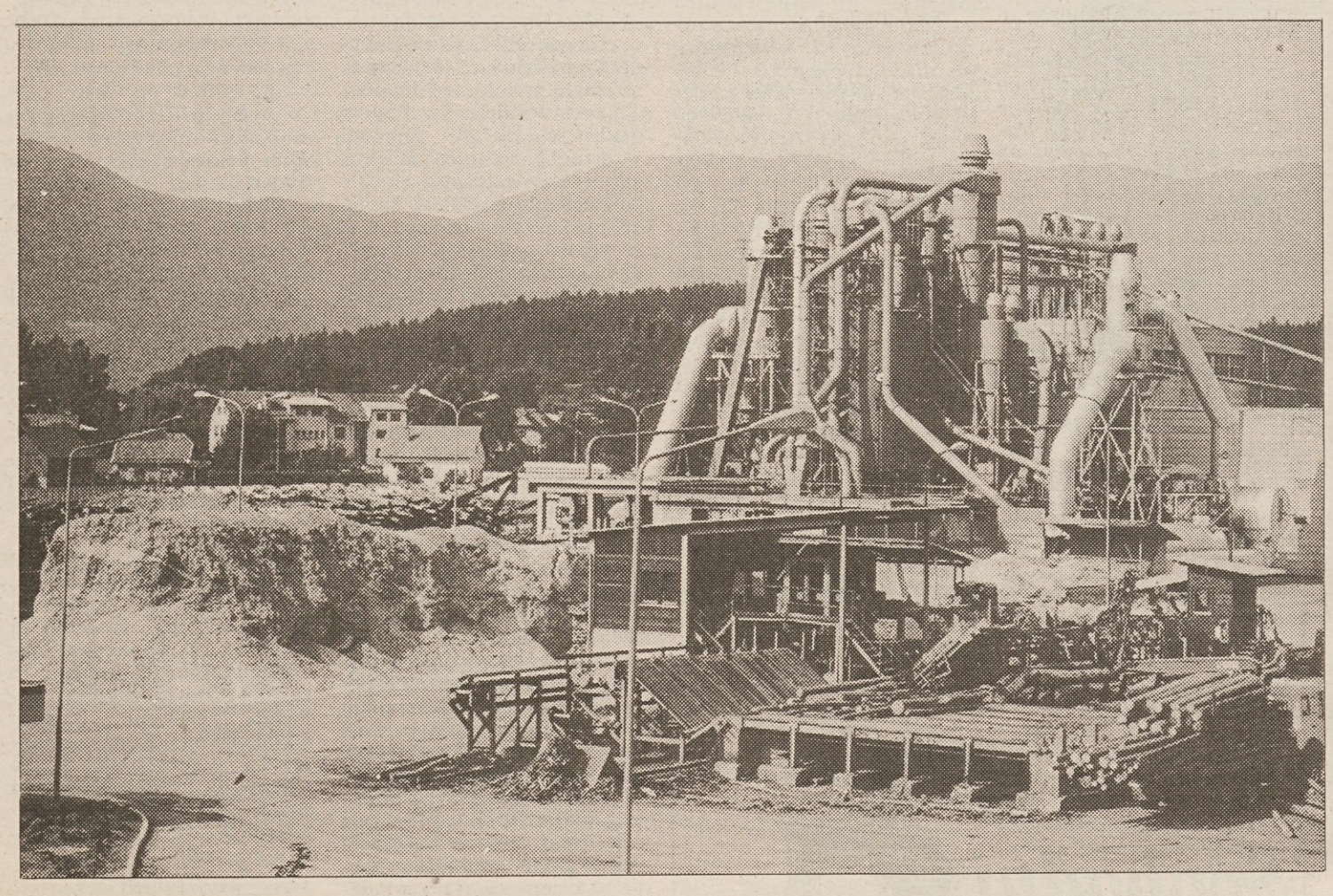

Nova slovenska vlada se loteva težav s srečno roko: ni se še poleglo razburjenje z odpuščanjem delavcev v kovinski industriji, že je tu ukrep, ki bi naj potisnil na cesto okrog 1.800 delavcev lesne industrije. Z na vrat na nos sprejetim moratorijem o sečnji gozdov družbeni lasti preti likvidacija vse lesne industrije v Sloveniji.

Med najbolj prizadetimi, saj bi zaradi prepovedi sečnje morali stroji utihniti že v oktobru, so v mozirski in kranjski občini. Torej na območjih, kjer je bilo nekoč največ veleposesti in gozdov v lasti cerkve.

Če je razumljiv pošteni namen ene najudarnejših predvolilnih tem novih strank, da je treba poravnati krivice, ki so bile narejene z povojno agrarno reformo in odvzemom kapitala in imetja nekdanjim lastnikom, ki so se zapletli z okupatorjem, veletrgovcem in kapitalistom, je težko razumeti način, kako se vlada tega loteva.

Očitno je, da v vsesplošni krizi vlada ne zmore pripraviti takšnega ravnanja, ki problemov ne bi še poglabljalo. Sprejetje zakona o začasni prepovedi sečnje v gozdovih v družbeni lasti in začasni prepovedi prometa z nepremičninami v družbeni lasti kaže, da niti vlada niti poslanci skupščine niso videli posledic, ki jih bo zakon sprožil.

Tudi drugačno tolmačenje ohlapnega zakona, po katerem naj bi prepoved ne veljala za veleposesti in cerkvene posesti, težav lesarjev ne rešuje. Z izvzemom cerkvene posesti pa po nepotrebnem upravičeno razburja cerkev.

V Sloveniji je 67 odstotkov gozdov v zasebni lasti in 33 odstotkov v družbeni. Novi zakon se nanaša na približno 160.000 hektarjev gozdnih površin, kar pomeni približno 500.000 kubičnih metrov lesa blagovne proizvodnje manj. V to je vštet tudi les, ki je namenjen za kurjavo.

Milan Cajner, direktor GG Nazarje:

Moratorij sprejme tisti, ki ne ve, kako in kaj

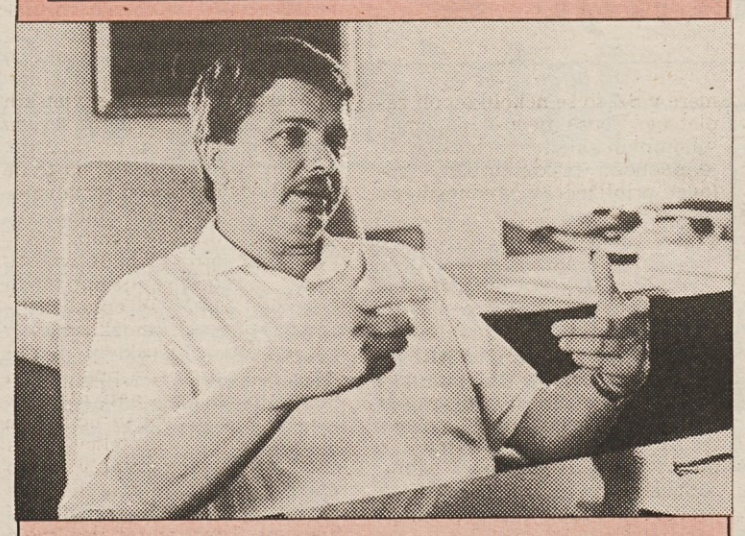

»Priznam, da smo se že ob vesti o moratoriju za sečnjo prijeli za glavo. Enostavno nismo mogli dojeti, da bi vlada ali skupščina sprejela takšen ukrep, saj mora biti vsakomur jasno, kaj to pomeni za Slovenijo. Kaže, da se tudi poslanci v skupščini niso zavedali posledic in so zato glasovali za ta zakon.

Ko se je to zgodilo, ali še pred sprejetjem zakona, smo pristojne opozorili na posledice in od vlade zahtevali, naj ona poskrbi za nepredvideni izpad dohodka, za škodo, ki bo nastala v odnosih s tujimi partnerji in za povrnitev izpada dohodka delavcev, ki ostanejo brez dela.

Mi smo sicer doživeli podporo tudi v izvršnem svetu naše občine in v občinski skupščini. Navzlic temu smo pripravili načrt, kako preživeti in rešiti vsaj tisti del kapitala, ki je nesporno last delavcev in doline. Zato imamo načrt za likvidacijo...

Moratorij sprejme tisti, ki ne ve, kako in kaj! Da se predlagatelji niso zavedali posledic, je jasno že s tem, ker so v skupščini predlagali omilitvene ukrepe!«

Občina bi bankrotirala

Z novim zakonom je, kot rečeno, najbolj prizadeta mozirska občina, saj je na njenem območju kar 14.500 hektarov gozdov, za katere naj bi po prvotni različici obveljal moratorij o sečnji. Gre za 8.300 hektarov »škofijskih« gozdov in 6.200 hektarov gozdov, ki so bili po vojni odvzeti kmetom.

Zato je razumljivo, da je prvo opozorilo vladi prišlo prav iz Mozirja, najprej iz Nazarij in nato se iz Mozirja. Danes je zato Zgornjesavinjčanom pripadel očitek, da so »po nepotrebnem zakuhali nove težave in povzročili razburjenje«.

V sestavku ne bomo naštevali kronologije dogodkov in pogovorov, ki so tako in drugače, zdaj bolj ali manj glasno potekali ne samo med Nazarjami in Mozirjem ter Ljubljano, temveč med vsemi prizadetimi gozdnimi gospodarstvi in vso slovensko lesno industrijo ter vlado, temveč poskušali podrobneje osvetliti, kaj povzroči nedomišljen in nestrokovno pripravljen zakon!

Za Nazarje smo se v uredništvu odločili tudi zato, ker so v tamkajšnjem Glinu delavci že nekaj časa nezadovoljni. V času našega prihoda, v ponedeljek, so se ponovno odločili za edino preostalo orožje, za stavko. Ob tem je zanimivo še to, da je predsednik stavkovnega odbora postal predsednik občinskega sindikalnega sveta, ker je zaposlen v Glinu in mu delavci najbolj zaupajo.

Vodstvo Gozdnega gospodarstva iz Nazarij se je namreč odločilo, da se prepovedi sečnje in spravila lesa iz prizadetih gozdov ne bo držalo. Odločilo se je za tako imenovano državljansko neposlušnost! Zato so to jutro po Zgornjesavinjskih cestah spet brzeli tovornjaki in v gozdovih znova zapele žage.

»Kako naj prepoved sečnje velja v »škofijskih gozdovih« če so bili ti že pred vojno, med njo in po vojni spet razlaščeni, »pravijo na gozdnem gospodarstvu.

Franc Firšt, delavec GG se je namreč malo pozabavil glede lastništva zdaj spet spornih »škofijskih gozdov« in ugotovil, da je »agrarna reforma Kraljevine Jugoslavije že leta 1922, z zakonom razlastila tudi ljubljansko škofijo za 5.513,8209 hektarjev gozdov, za 2.386,8525 hektarjev planinskih pašnikov in 2.173,5003 hektarjev neplodne zemlje. Škof dr. Gregorij Rožman je 11 let zatem zapisal, da je logično, da se izvede radikalna ekspoporcija gozdov, vendar mora v tem primeru država s proračunom škofiji nadoknaditi izgubljene letne dohodke. Tedanje ministrstvo za kmetijstvo v Beogradu je nato ljubljanski škofiji povrnilo 3.000 hektarov gozdov s pogojem, da to zato nima pravice do odškodnine za odvzete planinske pašnike. Med vojno je bila gornjegrajska posest ljubljanske škofije v celoti zaplenjena v korist nemškega Reicha, leta 1945 pa so bile vse prejšnje razlastitve razveljavljene, ker je bila izvedena nacionalizacija in nova agrarna reforma v korist države ali v korist posameznih interesentov...«

Alfred Božič, predsednik IS Mozirje:

Zakone moraš znati brati

»Očitno je, da gre za preuranjeno razburjanje, saj so v zakonu izvzete cerkvene posesti. Zakon je treba samo lepo počasi prebrati in prav razumeti.

Strah pa je bil upravičen, saj gre za dve zaprti dolini, kjer je gozdarstvo nosilec skoraj celotnega gospodarstva v občini. Ne gre samo za 150 prizadetih delavcev, ki bi ostali brez dela, temveč za vso gospodarstvo v občini, saj lesna industrija zaposluje tretjino vseh zaposlenih. Zato smo v občini podprli predstavnike lesne industrije v tem, da se poskrbi za povračilo morebitnega izpada dohodka, da se ne povzroči škoda družbeni lastnini in zaposlenim. Ne smemo prezreti pomembnega podatka, da gre tudi za obstoj infrastrukture in za pomoč gorskim kmetijam vse do takrat, dokler z zakonodajo ne dorečejo, kako naprej. Denimo tako, kot je to pri sosedih: tam je davčna politika tako naravnana, da lastnik z dajatvami poskrbi za vse to, kar je pri nas do zdaj opravljalo gozdno gospodarstvo. Če vse te dajatve odbijemo, dobimo skoraj do dinarja isto ceno za les na panju, kot ga iztrži naš kmet.

Po drugi strani pa ne gre, da bi naša občina, v kateri je toliko nekdanje cerkvene posesti sama poravnala skoraj tri četrtine potreb slovenske cerkve. Zato menimo, da je prav, da je cerkvena posest v moratoriju izvzeta...«

Gozd je lahko renta, vendar čigava

Razlagalci novega zakona sicer priznavajo, da zakon ni točno opredelil vseh posebnosti, ki so vezane na lastništvo in gospodarjenje z gozdovi. To v Zgornjesavinski dolini odpira celo vrsto vprašanj, ki imajo poseben, lokalni pečat, dasiravno niso samo njihova izjema. Toda v to se delavci GG v Nazarjih ne spuščajo. Oni so po besedah direktorja inženirja Canjka pripravili preobrabo svojega dela in poslanstva. Tako imajo pripravljen predlog za organiziranje lastne proizvodnje, ki bi delovala po tržnem načelu, ne glede na lastnino, zatem storitveno dejavnost, ki bi združevala prevozništvo, vzdržavanje gozdnih prometnic, sečnjo, zatem pa še organiziranje novih dejavnosti z novimi proizvodnimi programi za ljudi, ki bi ostali kot »tehnološki« presežek ob reorganizaciji.

»Vse, kar smo prigospodarili, smo vlagali nazaj v gozd. Pri gozdarstvu nikoli ni bil problematičen odnos do družbene lastnine. Tistih nekaj primerov, kot jih poznam, gre na našem območju za deset, ki jim je bil gozd odtujen iz politični razlogov, pa bi morali že zdavnaj rešiti.

Drugo vprašanje je vrednost odtujenih gozdov. Imamo primer, ko je bil gozd sposoben prenesti do 200 kubičnih metrov lesa na leto, z našimi vlaganji pa je zdaj brez škode možen posek 2.000 kubikov lesa. Zato postavljamo vprašanje, kaj želimo doseči. Po naše je lastnik do 100 hektarjev gozda kmet, z več kot sto hektari pa – veleposestnik, torej posebna kategorija, ki bi morala imeti za to tudi naravnano davčno politiko. Ne gre za konflikt med gozdnim gospodarstvom in hribovskim kmetom, temveč za konflikt v – razvoju...«

Že po prvih odmevih na sporno (tudi pozneje popravljeno določilo) vsebino zakona, ki so ga pripravljalci v skupščino spravili skozi »stranska vrata«, je videti, da gre v resnici za del v času volitev obljubljenega dolga. Vendar ne na rovaš delavcev od Brežic do Tolmina in od Bleda do Pohorja.

Marjan Horvat,
Janez Sever
Sašo Bernardi

Glosa

Lisjak z družino se je ujel

Vedno glasneje je bilo slišati v obratih, na cesti, doma:

– Naše podjetje je zgubar! Zakaj odpuščajo delavce? Kdo jih odpušča? Nekaj desetin jih je na cesti! Stavka!

Zavijanje sirene. Stroji nič več ne ropotajo. Tovarniško dvorišče je vedno bolj polno, natlačeni smo kot vžigalice v škatli. In vsi v en glas:

– Gospod Skarčič, prikaži se! Na dan z besedo. Kdo mu bo poočital grehe? Pero, predsednik sindikata! Ima šolo samoupravljanja. Tam so tudi o moči sindikata govorili. Pero, govori! Pero, govori! je orilo po dvorišču.

Visoka upravna stavba ima v prvem nadstropju balkon. Ozvočenje po dvorišču in obratih je dal napraviti prejšnji direktor. Tako je moč v mikrofon govoriti direktno iz glavne pisarne, z balkona in pod balkonom, kjer je oder, pripravljen za razne tovarniške prireditve.

Na balkonu se prikaže mogočen petdesetletni moški, opravljen po najnovejši modi, »zauber fant«, mu pravijo, ker ima po pisarnah pravi harem, ki ga bržkone veliko stane. Tudi glas mu kar dobro bobni. Govori gladko, jezik mu ne dela težav. Zna nemško in angleško, kar je za prodajo in kupovanje reprodukcijskega materiala v tujini se kako važno. Poslovnež v pravem pomenu besede. Zdaj ga obdaja pisana družčina, najbližje mu je seveda tajnica. Zapisnik mora biti!

Štiridesetletni Pero Sukič je prišel v tovarno pred devetnajstimi leti, takoj po odsluženju vojske. Je izučen strojni ključavničar in mojster v strojni delavnici. Ko se nedeljsko, praznično obleče sta si s starim kar enaka, le da je močan Pero deset let mlajši. Tako: oba dobra govorca, glede delavčevih pravic pa velika sovražnika.

– Tovarišice in tovariši! je Pero nagovoril delavce. Takoj ko dobimo odgovor, se vrnemo na delo. Gospod Skarčič, kdo je kriv, da gremo v zdrs? Kdo ima pravico odpuščati pridne delavce, ki vsi vemo, da smo bili pred vašim prihodom uspešno podjetje? Odgovorite! In to jasno, razumljivo in glasno!

– Prvič, je zagrmel v zvočnikih direktorjev glas, stavke so prepovedane. Po zakonu, po ustavi. Vrnite se na delo. Izvolite tričlanski odbor, ki naj takoj pride k meni v pisarno.

– Tovarišice in tovariši sodelavci, vrnite se na delo. Pavel iz predilnice, Marko iz skladišča gremo gor. Govoril bom jaz, dobro si

Ali konfederacija ali razkroj

Z dogovorom, ne s prisilo

Jugoslavija je teoretično še federativna država, v resnici pa se že spreminja v konfederacijo, ki očitno, poleg razpada države, ostaja edina možna oblika skupnega sožitja jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Jugoslovanske republike samostojno sprejemajo vedno več odločitev, ki so bile še do včeraj v pristojnosti federacija, in vedno več zunanjih političnih opazovalcev meni, da je zavzemanje za ohranitev federativne Jugoslavije samo taktiziranje, zlasti v Srbiji. Sedanje Miloševićevo vodstvo, ki se mu vedno bolj tresejo tla pod nogami in v katerem smo Miloševića tako imenovani narod še ni poklical na odgovornost, si ne more privoščiti političnega salta mortale in nenadoma soglašati kar s federacijo. Ko pa bo Srbija pristala na konfederacijo, tudi drugi deli Jugoslavije ne bomo imeli druge izbire.

V Jugoslaviji torej vzporedno potekata dva procesa: nacionalno zapiranje in demokratično razpletanje razmer, povezujejo pa ju mnoge zapletene in protislovne vzročno-posledične zveze.

Pri urejanju notranjih razmer in pripravljanju terena za nov jugoslovanski državni sporazum pa je Slovenija nedvomno storila največ, vse kaže, da bo že v kratkem vsem drugim republikam ponudila predlog konfederativne pogodbe o suverenosti vseh narodov in republik v državi.

Podobno stališče in namero ima tudi Hrvaška. Konfederaciji je prav tako naklonjena makedonska opozicija, pa tudi republiške oblasti odločno vztrajajo pri suverenosti Makedonije. Bosna je še vedno jugoslovansko usmerjena. Pri tem imajo pomembno vlogo bosanski Muslimani, ki imajo relativno večino v republiki. Očitno pa je, da prava pogajanja o bodoči Jugoslaviji ne bodo možna vse dotlej, dokler ne bodo povsod opredeljene svobodne volitve. V tistih republikah, kjer takšnih volitev še ni bilo, npr. v Srbiji, pa oblast in velik del opozicije tekmujeta v nacionalnem radikalizmu in v odločnosti svojih stališč do drugih.

V takšnih razmerah niso mogoči trezni pogovori o novi Jugoslaviji, ker bi bili zelo spolitizirani, poleg tega pa mora imeti tudi srbski partner (iz)volilno legitimnost. V tem smislu predstavljajo sedanja politična zmeda v Srbiji, negotovost in nesoglasja glede datuma volitev prvorazredni jugoslovanski problem. Jugoslavija bo morala (če bo lahko) počakati na razplet tega dramatičnega spora v največji republiki.

Eno pa je vendarle že jasno: Jugoslavija bo konfederalna ali pa je ne bo. In kakšne naj bi bile koristi jugoslovanskih narodov in narodnosti pod takšno skupno streho?

V ekonomskem smislu bi imeli Slovenija in Hrvaška, morda pa tudi Bosna, več svobode pri uvajanju tržnega gospodarstva in lahko bi postavili tesnejše stike s sosednjimi državami in s preostalimi partnerji na Zahodu. V političnem smislu pa bi imeli zagotovljeno avtonomijo. Veliko teže pa je predvideti, kaj bi takšna (dualistična) konfederacija nudila Srbiji in drugim delom vzhodne Jugoslavije. Z ekonomskega stališča je vzhodni del Jugoslavije v težjem položaju in trenutno odvisen od subvencij s severa. S političnega stališča pa obstaja veliko vprašanje, kje potegniti mejo med vzhodno in zahodno polovico Jugoslavije.

Sleherni poskus Slovenije in Hrvaške za ločitev iz jugoslovanske federacije bi povzročil velike akcije Srbije po vsej Jugoslaviji ali v najbolj blagi obliki zasedbo tistih delov, ki jih Srbija vrednoti kot sestavni del velike Srbije. To spominja na »amputacijo« Jugoslavije, s katero je kralj Aleksander grozil hrvaškemu vodstvu, ko je dejal, da Hrvati lahko dobijo neodvisnost, vendar za ceno izgube vseh ozemelj, kjer živijo Srbi. To bi bilo zelo nevarno: prišlo bi do državljanske vojne.

Odcepitev zahodnih republik pa ni verjetna tudi iz drugih razlogov, npr. zaradi zunanjepolitičnih posledic, pa tudi zato, ker je malo možnosti, da bi se bili Hrvaška in Slovenija za takšno akcijo sposobni dogovoriti in prepričati tudi Bosno – kar pa bi bilo nujno potrebno za srečen izid te njune poteze.

Veliko bolj verjetno je, da bo spor še nekaj časa trajal v okvirih sedanje jugoslovanske države. Do velikega »pobotanja« bi morda lahko prišlo šele takrat, ko bodo imele vse republike in obe pokrajini svoje zakonite vlade, ki bi se med seboj pogajale. Pogoj za to pa je sprememba režima v Srbiji in ponovno uveljavljanje političnih in človekovih pravic na Kosovu.

Danes, ko Jugoslavija kot strateška točka ni več tako pomembna, lahko Zahod spremlja dogajannja v njej z večje razdalje. Zahodna politika je danes lahko bolj umirjena, kot je bila v napetem ozračju, hladne vojne; lahko nudi potrebno pomoč, ni pa se ji treba vesti tako, da bi jugoslovanski narodi dobili vtis, da je Jugoslavija Zahodu bolj potrebna kot samim Jugoslovanom.

Ob sedanjih negotovih političnih razmerah v Jugoslaviji se Markovićevi reformi ne obeta zmagoslavje. Noben tuji poslovnež se ne bo lahko, ne glede na svoja patriotična čustva, odločil, da bi svoj denar vložil v politično nestabilno območje. To dobro vesta tudi voditelja najštevilnejših narodov v državi tako Tudjman kot tudi Milošević. Namen manevrskih bojev med dvema najmočnejšima republikama ni zagotavljanje bodočih ozemelj v primeru razpada Jugoslavije, temveč pridobitev večine v prihodnjem jugoslovanskem parlamentu.

Zato je tudi delovanje HDZ intenzivno usmerjeno k muslimanskim strankam v BIH, za katere meni, da bodo na prihodnjih volitvah dobile večino. Če bi tem glasovom dodali še poslanske glasove iz Slovenije, Kosova in morebiti iz Makedonije, bi lahko v »YU federaciji« dosegli večino.

Srbsko vodstvo se tega zaveda, zato želi uresničiti del tistega, kar je do sedaj kritiziralo pri Slovencih in Hrvatih: poskuša namreč sprejeti takšno ustavo, ki bo tej republiki zagotovila polno suverenost glede na sedanje in prihodnje zvezne pristojnosti. Vendar pa ima Srbija še ogromno težav. Kosovska opozicija se je okrepila do skrajnih meja, in ker nobena stran ne želi in ne more odstopiti od svojih teženj, se v prihodnjih letih ne bo mogoče izogniti etničnim spopadom in izrednemu stanju. To pa lahko povzroči Miloševićev padec in nastop ekstremnih nacionalističnih sil. To pa bi skupaj z agresivnostjo hrvaških nacionalistov pomenilo le še širjenje mednacionalnih konfliktov v vsej Jugoslaviji. Na Kosovu pa že tako nenehno in vsak dan huje vre.

Vinko Blatnik

Dr. Bogomil Ferfila

Slovo sovjetskega socializma in Gorbačova

Socialistična paradigma, socialistični preplet projekta in stvarnosti odhaja s svetovne sociopolitične scene. Prav gotovo se bodo nekatere njegove posamične potence nenehno vračale, revitalizirale, vendar v bistveno drugačni pojavni obliki in ekonomsko politični obkrožitvi.

Ta mučna in bogokletna resnica vstopa tudi v kremeljske oblastne sobane, sovjetsko ljudstvo pa jo je že docela vzelo za svojo. Socialistični perpetuum mobile spreminjanja nespremenljivega (monopola partije, socialističnosti ekonomije, politike in vrednostno-motivacijskega sistema) je vseeno izskočil tudi iz sovjetske orbite. Celo velika Rusija spoznava, da vizualno veličasten stolp socializma ni pognal korenin v sovjetski zemlji, da se gospodarska, politična, sociokulturna stvarnost noče sprehajati po planiranih socialističnih »stezicah in klopcah«.

Seveda se je, kot vse socialistične dežele, tudi SZ reformirala vsakih nekaj let (reforme v petdesetih, šestdesetih, sedemdesetih, osemdesetih letih) oz. je glede na svojo vlogo najbolj socialistične (največje) od vseh socialističnih držav vseskozi (tudi danes) reformsko taktirko vrtela v svojih rokah. Vse druge socialistične ovčice (med njimi tudi Jugoslavija) so ji v stabilizacijskem ritmu poslušno sledile. Formula je bila vedno enaka: ožji ali širši segmenti gospodarskega in političnega sistema so producirali slabe in nezaželene rezultate, in družbeno nezadovoljstvo se je stopnjevalo. Ko je val pljusknil preko partijskih zidov, se je sprožila glomazna partijsko-državna mašinerija (birokracija) in producirala veličasten projekt (sprva parcialne in nato vse bolj globalne, sistemske) gospodarske, politične reforme, ki naj bi »povsem« odpravil vse dis-ekonomije in disfunkcionalnosti na kateremkoli področju. Njegov izvajalec je bil seveda isti kot projektant. Tudi njegov končni rezultat je bil vedno enak – problemi so ostajali nerazrešeni, kriznost se je s posameznih segmentov ekonomije in politike v koncentričnih krogih nezadržno širila na celoten družbeni organizem.

Nedvomno so obstajali različni prijemi v zdravljenju socialističnega bolnika, bolezen se je širila počasneje, drugje hitreje, tudi sam bolnik je bil nekje bolj, drugje manj odporen, vendar konec bolezni je v vseh primerih pripeljal na – pare.

Vzporedno s premerom (globino, resnostjo) krize se poglabljajo in radikalizirajo tudi same reforme. Vendar je bil časovni zamik reformskega vala za kriznim tolikšen, da so reforme vedno razrešile le nekatere obrobne probleme, temeljni pa se je prenašal v naslednje obdobje in se kumuliral za prejšnje. Zato je položaj v večini socialističnih držav (tudi v SZ in Jugoslaviji) takšen, kot bi odprl vrečo z duhovi ali prižgal nekaj kilometrov dolgo vžigalno vrvico, na kateri je blok dinamita vsakih deset metrov. Vse kar je bilo v starem sistemu, je že eksplodiralo oz. je videti zanič, neuporabno. Vse kar imajo v zahodnih sistemih, je videti tako funkcionalno in optimalno, tako vabljivo...

V kateri točki vseobsegajoče črne luknje socializma je danes SZ?

Struktura nesorazmerja sovjetskega gospodarstva

Temeljni gospodarski problemi SZ imajo korenine že v obdobju intenzivne industrializacije konec 19. stoletja. Gre za razmerje med industrijo, kmetijstvom in transportom. Takrat je bilo neravnotežje pogojevano z nerazvitostjo industrije in transporta, danes pa sta nerazvita kmetijstvo (od 1971–75 je SZ uvažala letno 7,4 milijona ton žitaric, kar je bilo 4 odstotke celotne žetve; v naslednji petletki 1976–80 je uvozila 20 milijonov ton žitaric, kar je bilo 10 odstotkov celotne žetve; od 1981–85 pa je uvozila celo več kot 40 milijonov ton, kar je že skoraj četrtina celotne žetve) in transport. SZ potrebuje modernizacijo in investicije v kmetijstvo in prehrambeno industrijo, kot predpostavko vsega tega pa velike investicije v transport. Jasno je, da so ti trije sektorji medsebojno tesno povezani, kakor tudi, da vsi ne morejo biti istočasno prioritetni.

Drugo temeljno neravnotežje izhaja iz neusklajenosti ponudbe in povpraševanja izdelkov široke potrošnje. Tukaj se neravnotežje klasičnega kapitalističnega trga kaže v na glavo postavljeni podobi. Že L. Kricman je v analizi vojnega komunizma opazil, da je anarhijo kapitalistične produkcije zamenjala anarhija, ki jo je poimenoval »anarhijo naturalno-proletarskega gospodarstva«. Medtem, ko je za prvi tip anarhije značilno organizirano preskrbovanje (producentov) in neorganizirana (anarhična) razdelitev (trg), je za drugi tip anarhije značilna organiziranost delitve (boni, karte, potrošniške skupnosti namesto trga) in neorganiziranost preskrbe (producentov). Lahko rečemo, da v prvem primeru blago išče potrošnika, v drugem pa potrošnik išče blago. Današnje razmere v SZ so še nekoliko bolj zapletene. Neusklajenost blagovnih in skupnih skladov je takšna, da je ponudba (nekonkurentne zaloge) približno (v vrednosti, ne v materialni obliki) enaka povpraševanju (denarno varčevanje prebivalstva), vendar gresta drug mimo drugega (ponuja se tisto oz. tako narejeno, da ljudje takšnih izdelkov nočejo kupiti, želijo pa izdelke, ki jih ni). V sovjetskem začaranem krogu blago išče kupce in kupci iščejo blago. V nasprotju s tržnim gospodarstvom ravnotežja ni mogoče niti za trenutek postaviti, saj je nenehno spodbito z obeh koncev reprodukcijskega procesa (produkcije in potrošnje).

Tretji vir nestabilnosti je sovjetski model zunanje trgovine, katere struktura je ostala skoraj enaka od časov Petra Velikega in začetkov industrializacije. Uvažajo predvsem industrijske izdelke visoke stopnje predelave, izvažajo pa primarne produkte, s tem da je nekdanje žito danes zamenjala nafta in druga energetična sredstva.

Takšna sestava izvoza in uvoza samo ponazarja velik razkorak v produktivnosti sovjetskega in razvitih zahodnih gospodarstev. S tem pa pridemo do ključa (ne) uspeha perestrojke, glasnosti oz. vseh reformskih procesov. Brez porasta individualne in še bolj družbene produktivnosti dela (kar je seveda vezano na modernizacijo, nove tehnologije, rast osebne potrošnje, da ne omenjam nujnih sistemskih transformacij) bo reforma obtičala ali celo padla še na nižjo točko od izhodiščne.

Sovjetske reforme

Prav na gospodarskem področju pa tako opevana in slavljena perestrojka ni naredila skoraj nič. Verjetno lahko rečemo, da je z ideološko-političnim obračunom s stalinizmom in z realsocialistično vizijo družbenega razvoja, z neslutenimi simpatijami za sovjetske reforme in Gorbačova povsod po svetu, s postopnim oblikovanjem elementov sovjetske civilne družbe (naraščanjem vloge skupščine, sprostitvijo kritike na vseh ravneh, vplivom javnosti, ločevanjem partije od države) ustvarjena zelo pomembna infrastruktura za gospodarski saltomortale k integralnemu trgu. Brez takšne infrastrukture (ki je bila mnogo manj razvita v kitajskem primeru) je izid že tako zelo negotove socialistične transformacije še bolj negotov.

Kot vsaka komunistična partija se je tudi sovjetska »začetkov svojega konca« lotevala sila previdno. Na gospodarskem področju naj bi privdih novega dajala nekolikanj večja stopnja barvitosti na lastninskem področju (kjer se ob primatu državne lastnine pojavlja še zasebna, družinska, zadružna, kolektivna, skupna lastnina); nekolikanj povečana samostojnost podjetja in njegovega delovnega kolektiva ter popuščanje centralističnih administrativnih metod makroekonomske regulacije.

V reformi lastninskega bloka so najdalj šli pri koncipiranju mešane lastnine – skupnih sovjetskih in tujih podjetij. Razlog je seveda enostaven (in ga niti ne skrivajo, ob čemer pa poudarjajo, da to ne pomeni odstopanja od socialističnih načel produkcije): obupno zaostajanje SZ za svetovnimi standardi kvalitete, produktivnosti, velike potrebe po tuji opremi in tehnologiji, njihovih organizacijskih in upravljalskih izkušnjah.

Tako kot v Jugoslaviji so bili tudi v SZ sprva sila previdni in nezaupljivi pri normativni regulaciji tega področja in učinek je bil enak: tujih vlagateljev, ki bi »darovali« svoj kapital v dobro socialitični ekonomiki ni in ni hotelo biti. Sčasoma so spoznali pravila igre. Tuji kapital ima svojo (visoko) ekonomsko in politično ceno. S tem da se mu priznajo lastniške oz. solastniške pravice, znesek profita, pravica, da s svojim deležem v mešanem podjetju trguje na londonski ali kaki drugi borzi, se nedvomno zmanjša ekonomska suverenost države, ki tuji kapital pod takimi pogoji sprejema. Ob tem se pogojuje tudi politična suverenost. Danes zahodna polobla, ki nedvomno slavi popolno ideološko-sistemsko zmago nad razpadajočo socialistično tekmico, odprto pogojuje svojo finančno pomoč z uvajanjem njej identičnega ekonomskega in političnega sistema.

Tako so v sovjetski zakonodaji odstopili od (tudi nam dobro poznanega) načela o obvezni 51-odstotni udeležbi sovjetskega kapitala v t.i. statutarnem fondu skupnega podjetja in v primerjavi s sila okleščeno silhueto sovjetskega podjetja mešanemu podjetju priznali vrsto ugodnosti: direktno (brez državne zunanje trgovinske agencije) lahko sklepa izvozno-uvozne posle; lahko najema kredite ne samo v državi in zunanjeekonomski banki SSSR, temveč tudi v tujih bankah; samostojno določa obseg in asortiman proizvodnje, ne glede na državne planske proporce; za predsednika upravnega odbora in generalnega direktorja podjetja je lahko imenovan tuji državljan; upravni odbor takšnega podjetja samostojno zaposluje delavce preko kolektivnih pogodb med administracijo in sindikalno organizacijo v podjetju (vsebina teh pogodb pa mora biti glede pravic nagrajevanja, režim dela in odmora, socialnega varstva itd. skladna s sovjetsko zakonodajo).

Nadaljevanje prihodnjič

zapomnita, kaj bo stari rekel. Vedita, stari je lisjak, ki pa se mora ujeti v naše mreže.

Stari jih je pričakal s kozarci viskija, ki se ga odbor ni dotaknil. Stari je prvi zarjovel, kako si upajo, in Peru zagrozil:

– To je zdaj že peti štrajk, Sukič, to je tvoje maslo. Cesta je tudi zate dolga in široka. Vse vajeti so v mojih rokah!

– Skarčič, s teboj se ne moremo meniti. Povem pa ti: prvi boš zapustil stolček. Direktor ne boš nikoli več, v Sloveniji ne! se je tudi Pero razkuril.

Po obratih, po vseh kotih, se je kot blisk zdaj že petič razleglo: Zbogom Kardeljevo samoupravljanje, toda sindikat ne bodo zlomili!

Pero je tuhtal in gruntal dan in noč. Dodobra je odkril mrežo neusmiljenih tatov, grabežev, dobitnikov zajetnih posojil. Brat miličnik mu je posodil pištolo, ker je vedel, da bo Peru samo za ustrahovanje. Takoj je poiskal dva direktorjeva namestnika, ju s pištolo v roki prisilil v njegovo stoenko in hajd na dom k staremu, v prekrasno vilo z bazenom. Na srečo so bili trije dobermani v svojih kletkah. Stari je ravnokar dvignil kozarec in z bobnečim basom zapel: En starček je živel tam v vinskih gorah... Trk, trk, trk!

– Naprej!

Gospodične, gospe in gospodje so pobledeli. Pero ves bled, z naperjeno pištolo v roki, v levici pa popisani lističi, kdo in kaj v tovarniškem vrhu greši, kdo je zapravil tako ugledno podjetje.

– Vidva tja k staremu, je namignil pomočnikoma. In da se nihče ne gane. Ti, stari pa preberi te zapiske in vsi trije podpišite.

– Gospod Pero, saj nismo na Kosovu!

– Zlepa ni šlo, bo pa zgrda! Skarčič, ti si lisjak! Tu so zapisani dolgoletni grehi. Tvoji in tvojih prijateljev in prijateljic.

– Ničesar nam ne boš dokazal! Stari pobledi, preti, roti, obenem prosi in s tem krivdo nehote priznava.

– Podpišite, sicer...!

Čas hitro teče. Neznani ljudje so prihajali, odhajali. Nazadnje je tako rekoč čez noč izginilo iz uprave s starim vred 13 oseb: 8 moških, 5 žensk. Namesto njih so prišli 3 moški in ena mlada gospodična.

– Nova uprava! je šlo od ust do ust. Pero po nekaj dneh skliče sestanek, prišli so vsi iz uprave, tudi glavni direktor, visok, suh in malo slok magister. Vse je bilo obrazloženo: odpustov ne bo, red in delo ter disciplina držijo svet. Pet plavih – odpust. Sicer pa bo vladala človečnost. To se je v nekaj mesecih tudi izkazalo, ni se pa še razvedelo, kako je do priznanja prišlo: nesposobno vodenje, kraja, neivenditirani visoki krediti, črni fondi, bogate zakuske, potniki navadni, a sposobni lopovi. Še kaj? To bo že sodišče potrdilo. V glavnem: trinajst s starim vred je šlo v neznano. Pero pa je jasno in glasno na sindikalnem zboru povedal: Vse staro ni tako slabo, sindikat tudi v sedanjem trenutku ne pride do prave veljave, požrl mi je živce, zato odstopam in bom v tovarni le še kot mojster. Sotovarišice in sotovariši, poslavljam se s pozdravom: DELU ČAST IN OBLAST!

Drago Kumer

PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje:

V organizaciji sprejemajo novo sistematizacijo delovnih mest: spremenili bodo njihovo zahtevnost in zato jih bodo tudi drugače vrednotili. Za delovno mesto, za katero so doslej zahtevali višjo stopnjo strokovne izobrazbe (na primer 4-letni program), bodo po novem zahtevali nižjo stopnjo (3-letni program).

Ali je takšna sprememba pravilna glede na to, da ostajajo delovne naloge nespremenjene, delo je torej isto, vendar je manj vrednoteno?

Odgovor:

Zakon o delovnih razmerjih (Ur. l. RS št. 14/90) ne vsebuje določil o razvidu del in nalog ali o sistemizaciji delovnih mest. Na ureditev tega vprašanja s splošnim aktom napotuje Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (Ur. l. SFRJ št. 60/89), ki v 3. odst. 8. člena določa, da se s splošnim aktom določijo vrsta in stopnja strokovne izobrazbe za določeno vrsto poklica, znanja in zmožnosti ter drugi posebni pogoji, potrebni za opravljanje del delovnega mesta. Ker gre za splošni akt, ga sprejema organ, ki je določen s statutom organizacije (praviloma organ upravljanja), nikakor pa ne direktor ali poslovodni organ.

Pred sprejemom je potrebno zagotoviti obravnavo predloga tega splošnega akta in upoštevati mnenje sindikata. Če določila predmetnega akta postavljajo nova razmerja tako, kot je opredeljeno v vprašanju, morajo biti za to dani objektivni razlogi oziroma možnosti za objektivno presojo okoliščin, zaradi katerih se za določeno (nespremenjeno) delovno mesto zahteva nižja stopnja strokovne izobrazbe. V primeru sprejetja takega splošnega akta ima tudi vsak delavec pravico do pritožbe zoper odločbo, izdano na njegovi podlagi.

Zvone Černač, dipl. iur.

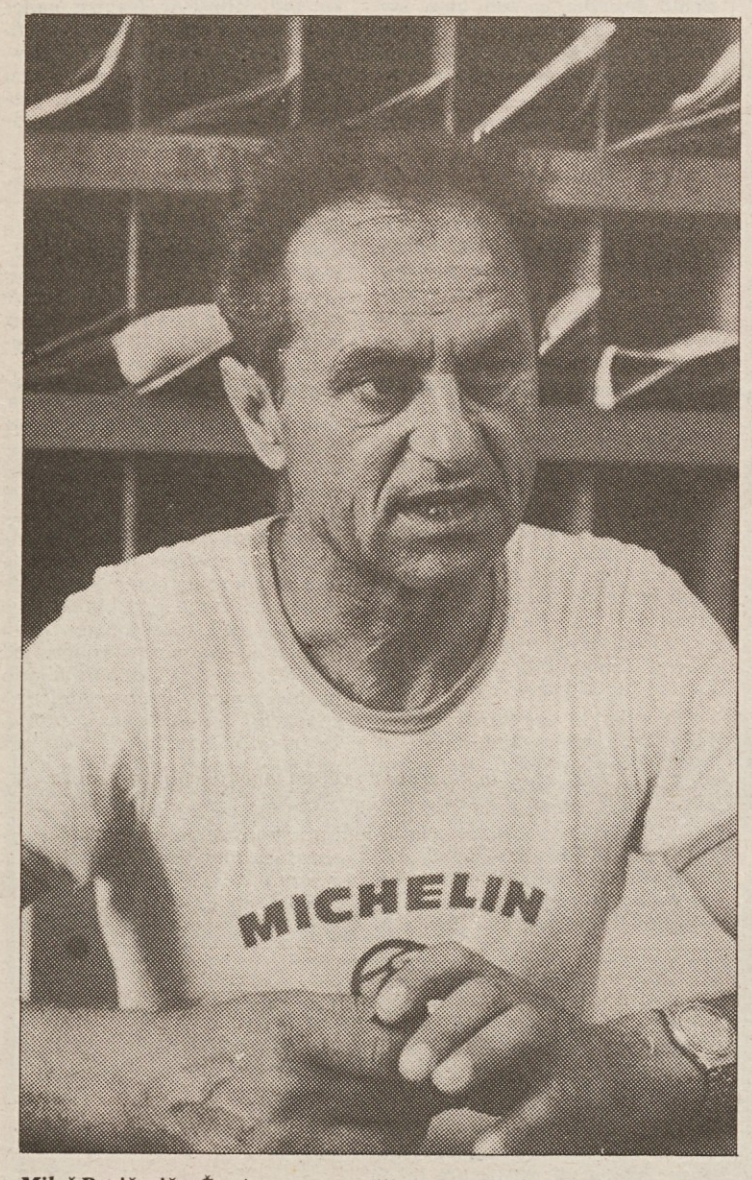

Miloš Pavičevič: »Če nisem v recepciji, sem med zelenjem. Te dni bom že tretjič pokosil travo, jeseni pa bom še enkrat nabrusil koso...«

Letovišče slovenskih železničarjev na Crvenem vrhu spet polno

Sezona od maja do oktobra

No, tudi letošnja turistična sezona ni niti približno podobna tisti, ki so jo napovedovali naši najvišji uradniki na tem gospodarskem področju.

Nogometnega prvenstva je že davno konec, naše morje je za spremembo po dolgih letih spet čisto in za kopanje nadvse prijetno, oskrba je zadovoljiva, celo pitne vode je za zdaj povsod dovolj, inflacijo smo ukrotili, turistov pa je kljub vsemu malo. Manj kot lani, pa že lani smo pošteno tarnali.

Sedaj, ko smo sredi poletja in se bo v dveh treh tednih reka turistov obrnila proti severu, lahko brez večjega tveganja zapišemo, da ob letošnji turistični žetvi ne bo kdo ve koliko veselja. Za rajanje in zadovoljstvo ne bo pravega razloga, saj svojih zmogljivosti ne znamo zapolniti niti ob poletni konici. Prav povsod je namreč še precej praznih sob.

Celo v hotelih, še največ pa pri zasebnikih. Tudi v kampih je bistveno manj življenja kot pred leti, ko je bilo kar težko razpeti svojo platneno streho. Letos je povsod več kot dovolj prostora.

Ponekod pa polno do zadnjega kotička

Krajši konec pa letos ni potegnilo le turistično gospodarstvo. Celo sindikalnim počitniškim domovom se slabo piše. Svetla izjema so le dobro organizirane počitniške skupnosti in tisti domovi, ki nudijo svojim dopustnikom vse tisto, kar jim v času letnega oddiha pač gre. To je počitniškim domovom, ki se lahko pohvalijo, kot temu pravimo, s kakovostno ponudbo. No, kot že rečeno, pa je takih objektov pri nas bolj malo. So pa le...

In med te izjeme, ki se lahko pohvalijo z dolgo sezono in nadpovprečno dobro izkoriščenimi zmogljivostmi, spada tudi počitniško naselje slovenskega železniškega gospodarstva na Crvenem vrhu, to je na Savudrijskem polotoku, ki je sprejelo prve letoviščarje pred nekaj manj kot desetimi leti.

V 52 stanovanjih v nizih vrstnih hišicah je 199 ležišč. Dopustniki si hrano pripravljajo sami. Trgovino z vsem potrebnim, tudi sadjem, zelenjavo in mesom imajo v naselju, sicer pa ni tako daleč Bašanija, kjer je vsega vedno dovolj. Dobro pa so založene z vedno svežim sočivjem tudi zasebne stojnice ob vseh cestah, tako da z osnovno oskrbo ni težav.

»Na Crvenem vrhu verjetno še najbolj pogrešamo telefon,« pravi **Miloš Pavičevič,** ki v počitniškem naselju slovenskega železniškega gospodarstva že vrsto let skrbi za sprejem gostov in njihovo dobro počutje. »Že dolgo, zelo dolgo ga čakamo, pa smo v tem pogledu še vedno odrezani od sveta. Zato nam pogosto ne preostane drugega, kot dolgotrajno čakanje na pošti v Bašaniji ali, denimo, v Umagu. Tisti, ki so tu na počitnicah, imajo sicer dovolj časa, drugače pa je v mojem primeru, ko imam največkrat dela čez glavo...«

Apartmaji oziroma hišice železniškega gospodarstva na Crvenem vrhu so novejšega datuma. So sodobno grajene, okoli je veliko zelenja, morje pa takorekoč pred nosom. Zato je letovišče izkoriščeno od prvomajskih praznikov pa vse do prvih dni oktobra, to je štiri in več mesecev na leto. To je veliko, saj so drugače slovenski počitniški domovi zasedeni povprečno le julija in avgusta.

Skoraj pol leta dolgo poletje

»V predsezoni in tudi v posezoni je pri nas še moč najti kako prosto ležišče, kar pa nikakor ne velja za poletje,« nadaljuje upravnik Pavičevič. »Če se letos drugi pritožujejo, da nimajo dovolj gostov in so zmogljivosti neizkoriščene, je pri nas drugače. Vse je zasedeno, prav do zadnjega kotička. Cene so namreč dostopne, stanovanja prijetna... Morda je za mlade ljudi tu premalo zabave, starejši pa imajo radi mir, zato radi prihajajo na Crveni vrh...«

Miloša povabim v bližnji bife na pivo, pa se lepo zahvali. Pravi da v službi ne sme piti. Malce nerodno je zanj to, da nima delovnega časa in da mora biti na voljo dopustnikom vsak dan od zgodnjih jutranjih ur pa do noči. Včasih še dlje. Oddahne si lahko šele pozno zvečer. In ko bo sezone konec, ko bo prišel oktober in bo življenje na Crvenem vrhu zamrlo, potlej bo tudi Miloš drugače zadihal. Pred njim bodo njegove počitnice, dolgo pričakovane in pošteno zaslužene.

Slika in besedilo:
Andrej Ulaga

Črno-bela slika zelenega Pohorja

Počitniška sezona je te dni prav gotovo na vrhuncu, vsaj če sklepamo po delovni vneni. Vendar pravijo, da na morju ni prav posebne gneče. Še bolj pa to velja za notranjost, za hribe. Morda je mariborsko Pohorje s številnimi planinskimi in sindikalnimi domovi značilen primer manjšega zanimanja ali bolje rečeno možnosti, ki jih imajo delavci, da bi preživeli dopust zunaj domačih zidov. Tako imenovani sindikalni turizem ni nikakršna izjema.

Obiskal sem torej Maribor in Pohorje, da bi nekako izmeril utrip dopustniškega razpoloženja. Prvi sogovornik je bil ***Toni Piletič,*** *sekretar občinskega sindikalnega sveta za šport in rekreacijo.*

»Zanimanje za dopustovanje pada. Med delavci je povpraševanje po počitniških domovih na morju, po nekaterih računih, manjše kar za 40 odstotkov. Isto velja za Pohorje. Ljudje pač nimajo denarja in celo za bolj nujne stvari ga manjka. Domovi, ki so jih večinoma gradili delavci z udarniškim delom, propadajo. Podjetja nimajo denarja za drago vzdrževanje. Prodajajo jih ali pa dajejo v najem zasebnikom. Sindikat je brez moči, saj je že zelo dolgo, odkar počitniškim domovom pravimo sindikalni domovi. V resnici z njimi upravljajo podjetja, in ko jim gre slabo, jih prodajajo.

Puške v koruzo ne bomo vrgli. Težko pa se je boriti za malico, ko še za kosilo komaj dobiš. V mnogih naših firmah je vprašanje regresa. Marsikje celo plač.

Če govorimo o Pohorju, ima tam poleg manjših svoje domove deset večjih mariborskih podjetij s približno petsto posteljami. To so v glavnem starejši domovi, brez sodobnega standarda. Pa tudi dotrajanih je veliko. Glavna sezona za Pohorja je zima, seveda če je kaj snega. Včasih pa tudi poletje ni dosti zaostajalo.

Pojdite in si jih sami oglejte! Prepričajte se. Našli boste tudi svetle izjeme.«

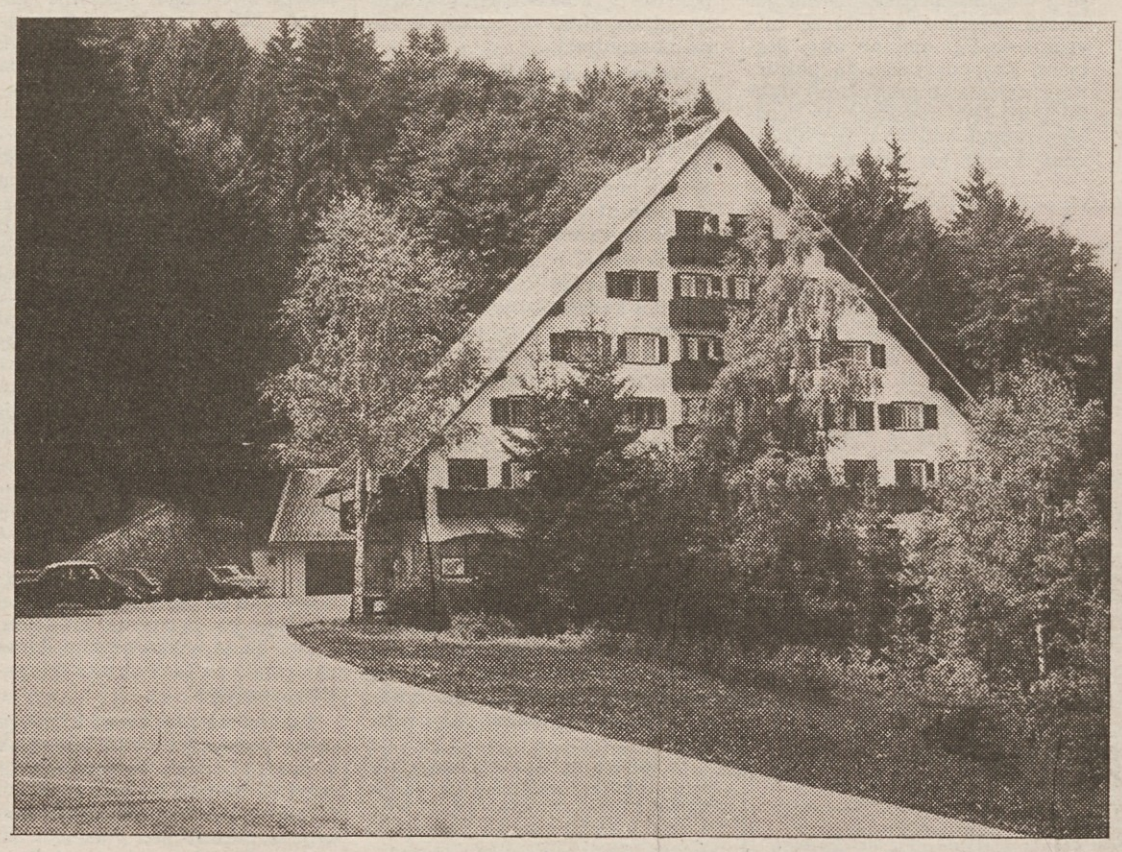

Poštarski dom, čeprav sindikalni, je na Pohorju prav gotovo eden najuspešnejših.

Železničarski dom

Dve veliki, ogromni stavbi. Okna odprta, za njimi pa lepe zavese. Videz urejenosti, samo... Nikjer žive duše. Vrata zaklenjena in listek na njih: Ponedeljek in torek zaprto. Nekdo pa vendar mora biti tu. Vsaj čuvaj. In res se je kmalu pojavila prijazna psička, za hip sedla na prag in zopet odšla. Kaj bi rada povedala, sem se spraševal in stopil za njo. Med drevjem, poleg velikih poslopij, sem poleg zaklenjene brunarice našel le dva prav tako prijazna njena mladiča. Drugega pa nič.

Kar sem izvedel o domu, so bile le govorice oziroma ugibanja v drugih domovih. Dom je menda zaprla sanitarna inšpekcija. Prenova naj bi stala preveč in železničarji iz Ljubljane so dvignili roke. Usoda doma je v rokah nekaterih vodilnih. »Strokovnjaki« pa trdijo, da je edina rešitev dom podreti in zgraditi novega.

Počitniški dom IMP

Pred desetimi leti so odkupili kar veliko poslopje nekdanje gostilne KOP. Izkazalo pa se je, da je hiša dotrajana in za obratovanje celo nevarna. Ugotovili so tudi, da bi popravila stala več kot pa zidava nove. Pustili so jo, in poleg nje postavili dve brunarici. Obe sta bili tisti dan polno zasedeni in ustavil sem se kar pri prvi.

Janko Godler z ženo Cvetko, hčerkama Katjo in Vesno, Danijel Jančič zaposlen v TAM), z Mileno in hčerkama Barbaro in Urško, počitnikujejo v njej.

»Letos smo se pač odločili za Pohorje,« so pripovedovali. »Za spremembo, enkrat, smo si rekli. Če pa povemo čisto po pravici, so glavni razlog cene. Za prikolico na morju bi morali odšteti dvestopetdeset dinarjev na dan, za brunarico pa plačamo le sedemdeset pa še precej več prostora je v njej. Tamova prikolica na morju velja tristopetdeset dinarjev na dan. Ja, včasih je bilo zanimanje za dopust na morju zelo veliko. Prišel si na vrsto le vsakih nekaj let. Danes? Ni problem dobiti prostor. Kadar hočeš. Precej prikolic pa smo že prodali, ker ni zanimanja zanje.

Sicer pa se kar malo čudno sliši, da greš na dopust le dobrih dvajset kilometrov od doma. Bomo videli, kako se bo obneslo.

Že doma smo si naredili načrt, da bomo letos enkrat preživeli res aktiven dopust. Prvi teden bomo vsak dan hodili na sprehode, drugi teden pa na daljše izlete. Gobe? Ah, te smo prinesli kar s seboj. V kozarcih, seveda, ker jih letos menda ni. Zdravo in poceni, smo planirali. Saj veste, da kolektivnih pogodb še ni in kmalu bo jesen, z njo pa šolske potrebščine, ozimnica... Kar nujno je bilo treba izbrati cenejšo možnost.«

Počitniško naselje Hidromontaže

Čudo božje, saj tu zidajo nov, velik objekt. Drugod pa domovi propadajo. »Imamo sedem brunaric s 34 ležišči,« je povedal upravnik naselja Jože Simončič in takoj dodal. »Letos imamo zaprto, ker zidamo. Naša firma ima veliko monterjev, ki se morajo nenehno izobraževati. Za učilnice v firmi ni problem. So pa storitve v hotelih predrage. Nov objekt bo namenjen predvsem njim: za izobraževanje in prebivanje, pa tudi za počitnikovanje v sezoni. Seminarji bodo pač takrat, ko ne bo zanimanja za dopuste.

Turizem na Pohorju res propada. Posebno sindikalni. Saj ni čudno. Sindikat prav nič ne skrbi za svoje domove. Tisto, kar jim ostane od članarine, raje zapravijo za izlete v tujino, pa za sindikalne klobase in vino. Domove so tako počasi prevzela podjetja, ki pa sedaj tudi nimajo denarja za vzdrževanje. Če pa bi zanje vseskozi skrbel sindikat, bi bila sedaj njihova, tako pa...

Škoda je Pohorja.«

Počitniški dom Gradis Ljubljana

Stoji čisto sredi gozda, na samem, pa vseeno le dober lučaj od smučarske vlečnice. Lepo, sodobno je narejen. Bolj je podoben bogati vili kot pa sindikalnemu počitniškemu domu.

– Zaprto, piše na vratih. Ko pa sem le dolgo hodil okrog, se je na oknu pokazala glava. Tudi vrata so se potem odprla.

»Od 27. junija imamo zaprto,« je povedal že napol bivši upravnik Franček Novak. »Zakaj? Ne vem. Vprašajte v Ljubljani. Imamo dvaindvajset ležišč. Zime so nas pokopale in pa tudi težki časi gradbincev. Pa vseeno. Gostje bi se najbrže že našli za tako lep dom in okolje. Le potrudil se ni nihče, da bi jih privabil.

Sicer pa slišim, da iščejo najemnika. Kaj bo potem s štirimi zaposlenimi, še ne vem. Da bi jaz kandidiral za najemnika? Kje neki naj vzamem denar za visoko najemnino.«

Mariborska koča

»Koča je last Planinskega društva Maribor matica,« je povedala upravnica Lojzka Hozjan, ki je poleg tega tudi kuharica, natakarica, sobarica... Skratka, sama za vse. Polnih 35 let je preživela v planinskih domovih in kot je dejala, je prav danes vložila dokumente za pokojnino.

»Smo na začetku slovenske planinske transverzale in kar precej planincev nas obišče. Prespi pa jih pri nas bolj malo. Imamo 32 ležišč, največ v skupnih prostorih. No, tudi planinci niso več navdušeni nad skupnimi ležišči. Naša sezona je poleti in ljudje prihajajo kot prejšnja leta. Opažam le, da veliko manj porabijo. Hrano prinašajo v glavnem s seboj.

Finančno? Izgube nimamo, dobička pa tudi ne.«

Dom Miloša Zidanška

Kar precej velik dom s 70 posteljami je last Zveze prijateljev mladine iz Maribora. Ko sem prišel, je bilo vse pusto, le kuharici sta pripravljali večerjo. Počakajte! Šli so se kopat na Ptujske toplice.

Res ni minilo dolgo, ko je bilo okrog doma polno otroškega živžava.

»Tu je živahno vse leto,« je povedal upravnik Beno Kotnik. Približno 650 otrok se zvrsti v domu. Počitniške kolonije, šole v naravi, izletniki pridejo, in drugi. Tudi športniki pridejo na kondicijske priprave.

Sedaj je tu 21 dni zdravstvena kolonija. Trudimo se, da otrokom ne bi bilo dolgčas. Čisto na samem smo namreč. Zato veliko hodimo na izlete in ker imamo svoj avtobus, jih lahko peljemo tudi na Areh, pa v Maribor v akvarij ali Lutkovno gledališče in še kam.«

V dom prihajajo socialno in zdravstveno šibki otroci. Malo je samoplačnikov, saj je ekonomska cena kar 138 dinarjev na dan. Tisti starši pa, ki lahko plačajo, svoje otroke večinoma pošiljajo v nov dom, ki ga ima ZPM v Po-

Pomembna obletnica hrastniških steklarjev

Boljše steklo – svetlejša prihodnost

Zdaj niso časi za proslavljanje raznih obletnic. Še posebej v delovnih organizacijah. Pa vendar. V Steklarni Hrastnik so se vseeno odločili slavnostno zabeležiti 130. obletnico, odkar v Hrastniku oblikujejo izdelke iz stekla. Visoka obletnica in pa uspešno prehojena pot sta vredna te pozornosti. Še posebej, ker so z njo hoteli iz dolgoletnih izkušenj potegniti nauke za prihodnost. Proslave, ki je bila v soboto, 21. julija, sta se poleg delavcev in številnih poslovnih sodelavcev udeležila tudi član predsedstva Matjaž Kmecl, ki je imel na njej slavnostni govor, in predsednik slovenske vlade Lojze Peterle.

Nekaj dni prej pa so na tiskovni konferenci novinarjem povedali tudi nekaj o svojem delu in načrtu.

V povojnih letih so bolj ali manj uspešno delali in se razvijali ter modernizirali. Danes 1400 zaposlenih izdela na leto 30.000 ton steklenih izdelkov. Po njihovih ocenah je to zanje optimalna količina. Postavili so si le nalogo, da bi proizvodnjo čimbolj posodobili in sledili svetovni in evropski tehnologiji. To jim narekuje tudi usmerjenost na tuja tržišča. Že od nekdaj so bili k temu prisiljeni, saj so bili praktično že od vsega začetka preveliki za domače potrebe. Zato jih sedanji položaj našega gospodarstva ni presenetil. Že nekaj let imajo zunaj 130 stalnih kupcev in 50 dobaviteljev, kar samo potrjuje njihovo solidnost. Res, ne gre jim slabo, čeprav tudi ne rožnato. Tudi oni čutijo pritisk na cene, posebno od zunaj, in nelikvidnostne težave znotraj. Srbski bojkot jim je ustavil linijo steklenic za penicilin, kar pomeni deset milijonov krat 0,40 dinarja izpada dohodka.

Sicer pa imajo v Steklarni tri programe. To so drobna embalaža v glavnem za farmacevtsko in živilsko industrijo, steklo za »pogrnjeno mizo« in stekleni izdelki za razsvetljavo. Prav zadnji program je menda najbolj zahteven, saj mora, če hoče biti evropsko zanimiv, nenehno slediti modnim tokovom.

Načrti za prihodnost? Predvsem želijo in morajo še dvigniti kakovost in znižati stroške. Razmišljajo pa tudi o proizvodnji vodnega stekla, ki naj bi nadomestilo fosfate v pralnih praških, pa tudi o vlasteku (steklena vlakna), za katerega trdijo, da je material prihodnosti.

Na tiskovni konferenci je bil tudi predsednik sindikata steklarne Janez Cigelj, zato je bil govor tudi o njegovem delu.

Tako vodilni kot predsednik so bili kar enotnega mnenja, da se sindikat že spreminja v partnerja, ki zelo kritično bdi nad odločitvami vodstva, posebnimi tistimi, ki neposredno zadevajo delavce. Čeprav so časi težki, pri najpomembnejših stvareh sindikat ne misli popuščati, posebno ne pri že pridobljenih pravicah.

Ta hip je pri njih aktualna uvedba evropskega delovnega časa. Sindikat vztraja pri tem, naj ne bi šli z glavo skozi zid. Nanj pa bodo pristali, ko bo dokazano, da bo prinesel boljše rezultate podjetju in ugodnejše razmere za delavce.

Na koncu je predsednik sindikata še povedal, da se je doslej 95 odstotkov delavcev vključilo v svobodne sindikate. Le šest pa jih je izjavilo, da ne želijo biti njihovi člani.

Andrej Agnič

Strašilni turizem

Na ljubljanskem gradu se je podrla ena izmed prenovljenih sten, zraven pa še strop. Dolgo smo razmišljali, koga bi o dogodku lahko kaj povprašali, pa smo se nazadnje spomnili, da bi o tem po vsej verjetnosti še največ vedel grajski duh. Našli smo ga v ljubljanskem kliničnem centru, z veliko obvezo na glavi in z nogo v mavcu, obešeno na utež ob postelji.

– Imate poškodbe od rušenja?

»Menda. Ravno strašil sem, pa se je podrlo.«

– Pa veste, zakaj se je podrlo?

»Po mojem gre za nestrokovno gradnjo, saj sta se podrla prenovljena stena in prenovljeni strop.«

– Ali s tem svojim odgovorom ne namigujete, da naj bi imela pri tej nesreči svoje prste vmes kakšna prenovljena stranka?

»Ne bi mogel reči, čeprav jaz kot grajski duh zagotovo nisem za prenovitelje. No, ko so prepevali »Grad gori, grof beži« sem pravzaprav postal duh, zato sem jim nekoliko hvaležen. Ampak navajen sem, da grad gori, ne da se podira.«

– Mimogrede, ali nemara niste bili pri vašem strašenju malce prevehementni in niste sami zakrivili rušenja?

»Veste kaj, gradovi so bili vselej zidani trdno, od ječ na dnu do grajskih soban, pa ne samo zaradi duhov, tudi zaradi živih graščakov in tlačanov.«

– In kdaj boste spet začeli strašiti?

»Težko bi rekel. Sicer pa imate zdaj nad gradom dva žerjava. Ta dva strašita že nekaj let. Delata ne nič, samo stojita. Sicer pa bo zdaj vsakega obiskovalca groza, da se mu ne bo na glavo podrl strop.«

– Potem boste ostali brez dela. Boste torej tako imenovani tehnološki presežek?

»Ne vem, kaj se bo zgodilo z mano. Žal duhovi nismo podpisali kolektivne pogodbe, zato bomo morali ustanoviti svoj sindikat. Takole mislim, da bi nam morala nova oblast na vsak način zagotoviti novo zaposlitev.«

– Kaj pa prekvalifikacija?

»Za to smo grajski duhovi prestari. Ampak mislim, da bi nam zelo lahko dali novo delovno mesto, recimo v nekdanji zgradbi centralnega komiteja. Tam bi spet lahko uspešno strašili.«

– A kdo naj bi strašil v ljubljanskem gradu? Grad vendarle ne sme ostati brez svojega duha.

»Mislim, da sta za moje delovno mesto že dva kandidata, in sicer minister za turizem in gostinstvo v novi slovenski vladi Ingo Paš ter sedanji predsednik Turistične zveze Jugoslavije dr. Marjan Rožič.«

– In kateri bi po vašem mnenju bolj ustrezal za grajsko strašilo?

»Po mojem bi bila prava groza za obiskovalce gradu, če bi strašila oba. Na tovrstni turizem se očitno oba dobro spoznata.«

Bogo Sajovic

Pomoč pri obnovi Partizanske bolnišnice Franje

V solidarnostni akciji za sanacijo ter obnovo Partizanske bolnišnice Franje, ki jo je januarja lani zasul plaz, pred nedavnim pa so jo spet odprli za javnost, je na najrazličnejše načine sodelovalo veliko organizacij in posameznikov. Med tistimi, ki so se odzvali na svoj način, je bil tudi Pokrajinski muzej v Kopru, ki je prevzel v konservacijo in varstvo pred vplivi vlage vrsto drobnih predmetov – jedilni pribor in druge kuharske pripomočke, medicinske pripomočke in svetilke. Ti predmeti so ohranili prvotno podobo, v prihodnje pa bodo kljubovali vsem škodljivim vplivom narave. Na sliki: del predmetov iz Franje, ki jih konservirajo v Pokrajinskem muzeju v Kopru.

reču. Zato tudi obisk v domu pada. Tudi zaradi sredstev družbe, ki jih je za te namene vse manj.

»Sicer pa ni čudno, če turizem na Pohorju zastaja. Saj se nič ne dogaja. Cene pa navijajo, da bi od vse manj ljudi iztržili, kar potrebujejo. Poglejte ceste, saj se dva avtobusa marsikje sploh ne moreta srečati. Predvsem pa bi bilo ljudem potrebno ponuditi še kaj več kot gozd, posteljo, hrano in pijačo. Včasih smo tu pripravili piknik z živo glasbo. Pa se je trlo ljudi. V drugo niso več dovolili. Pa še zahtevajo, da vso hrano in pijačo kupiš v trgovini.

Povem vam, niso krive le mile zime, ampak le to, da se nič ne dogaja. Sedaj kar precej domov, pa tudi hotelskih objektov, prevzamejo v najem privatniki. Bomo videli, morda bo le kaj bolje.«

Šport hotel Areh

Znan, lep, sodoben hotel. Vendar z napako. Malo obiskovalcev, včasih manj kot osebja. Narejen za bele, ne pa zelene zime, kot so bile že tri nazaj. Izguba je bila nujna, še posebej, ker se pri Turistično gostinskem podjetju Maribor očitno nihče ni potrudil, da bi kljub temu pritegnil goste. Pa so se pri TGP odločili, da tiste enote, ki delajo z izgubo, dajo v zakup. Prednost so imeli domači delavci. Hotel na Arehu sta prevzela dva. Gostinski del nekdanja v. d. upravnica Mojca Herynek, hotelskega pa dosedanji receptor Dušan Njegovan. Z njim sem se tudi pogovarjal.

»Kar dolgo sem razmišljal, saj je najemnina precej visoka. Na mesec bom moral odšteti 45.000 dinarjev. Inventar in zaloge materiala pa bom moral odplačati v sorazmerno kratkem času. V 24 sobah imamo 75 postelj. Če bi imel zasedeno povprečno polovico postelj, bi nekako zadostovalo za najemnino, stroške, za mojo in za plačo sobarice. Ta hip imam 25 gostov. Bomo videli, saj smo ta mesec šele začeli.«

V zakup nameravajo dati 8 do 10 enot TGP. Z drugo fazo pa naj bi jih bilo skupaj 25, vse, ki so doslej slabo poslovale. Seveda pa so se pri tem morali vsi zakupniki obvezati, da bodo vsaj dve leti obdržali vse zaposlene. Za marsikoga bo to najtežji pogoj, saj je jasno, da imajo preveč zaposlenih.

Obiskal sem tudi Planinski dom Glažuto, ki ga ima menda že dvajset let v najemu Andrej Kamerički. Nič kaj dobrega prvega vtisa ni napravil dom s svojo slabo urejeno okolico. Morda tudi zato, ker je bil prav ta dan zaprt, razen bifeja. Naključne obiskovalce pa bi lahko preštel na prste.

Zato je bilo kar neverjetno slišati, da je Gorazd Menhard, ki skrbi za bife, povedal, da imajo do septembra vse zasedeno; da je Glažuta slikarska postojanka; da imajo tu svoj prostor taborniki in da bo ravno pri njih jeseni srečanje tabornikov Jugoslavije; da so pri njih poleti otroške kolonije; da jih redno obiskujejo zaključene družbe; da je skoraj gotovo Glažuta tisti dom, ki ima na Pohorju največ dela. Škoda torej, da sem bil na Glažuti v ponedeljek, ko je dom zaprt, pa tudi Andreja Kamerićkega ni bilo.

Še posebej pa mi je žal, da v Poštarskem domu nisem dobil upravnice Angelce Kocjan. Povsod sem namreč slišal, da je ta dom nekaka svetla izjema pohorskega sindikalnega turizma. Tja menda hodijo na oddih poštarji iz praktično vse Jugoslavije. To so potrjevale tudi registrske tablice avtomobilov, parkiranih pred domom. Od osebja sem izvedel le to, da imajo vse leto vse zasedeno, da so s plačami še kar zadovoljni, če se primerjajo z drugimi.

Morda je tudi v tem zadnjem vsaj eden izmed tistih ključev, ki odpirajo vrata novim gostom na Pohorju.

Besedilo in slika: Andrej Agnič

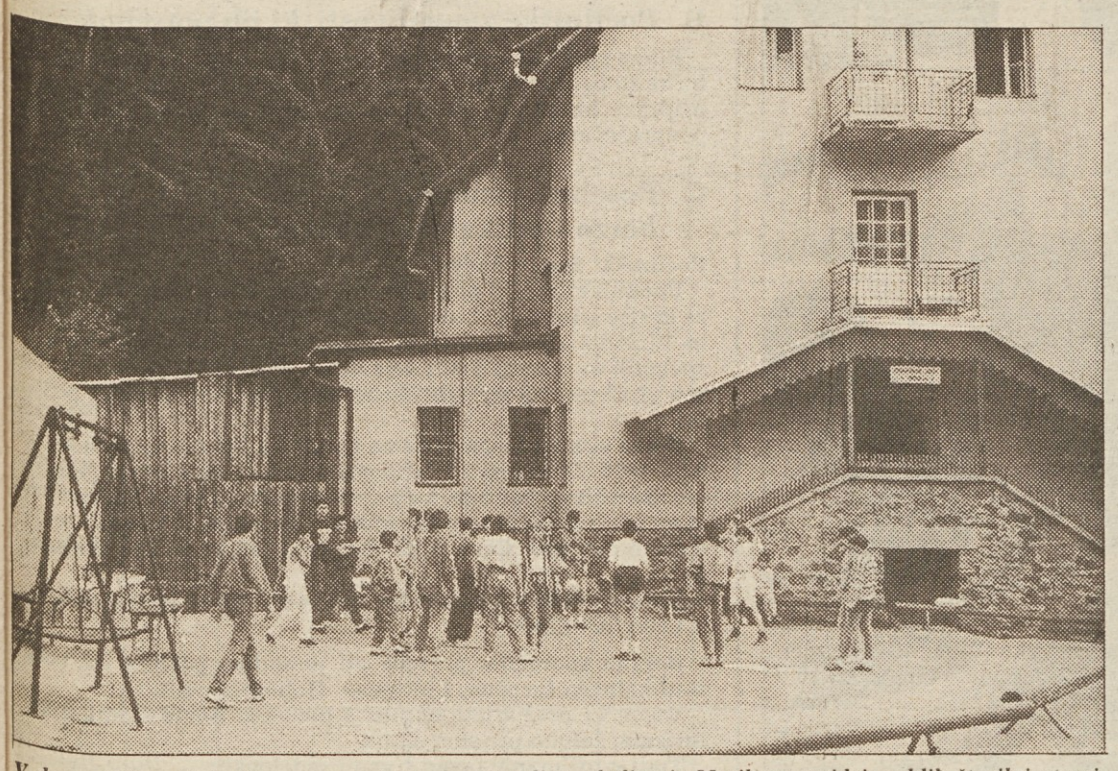

V domu Milana Zidanška, ki je last Zveze prijateljev mladine iz Maribora, najdejo oddih številni otroci, potrebni zdravja in razvedrila. Tudi in predvsem tisti, ki so socialno ogroženi.

PREJELI SMO

Novinarje dresirajo, mar ne...

Polemike o vlogi novinarstva v slovenski družbi, profesionalnosti in etičnosti novinarskega poklica ter o odnosu nove slovenske vlade do medijev so se v luči tako imenovanega zakona o medijih razvnele do vrelišča. Marsikoga to na prvi pogled preseneča, češ ali nimamo početi kaj bolj pametnega, na primer reševati gospodarska vprašanja. Toda ob prehodu iz monistične v pluralistično demokracijo se je slej ko prej moralo postaviti vprašanje o drugačnem razmerju med novinarstvom in politiko, kot je bilo v boljševističnih časih dirigiranega novinarstva in omejevanja svobode novinarske ustvarjalnosti.

Če se bežno ozremo v »zakon« med politiko in novinarstvom v zadnjih nekaj letih, lahko kaj hitro ugotovimo, da je sedma sila prispevala pomemben delež k demokratizaciji v Sloveniji, kar ji priznavajo tudi objektivni tuji opazovalci dogajanj pri nas. Po drugi strani pa je res, da so politični organi zelo radi nastavljali za glavne in odgovorne urednike v novinarskih hišah svoje ljudi, to je politične uradnike, ki so bili pogosto brez novinarskih izkušenj. Prenekateri mlad in sposoben novinar tako ni imel nikoli prave možnosti, da bi napredoval na hierarhični lestvici v svojem kolektivu, še zlasti, če je bilo njegovo novinarsko pero preveč uperjeno proti obstoječemu režimu. Meje novinarske svobode in dovoljene kritičnosti so bile bolj ali manj jasno postavljene, od osebnega poguma in poštenosti novinarjev in urednikov pa je bilo odvisno, ali so v javnem delovanju šli dlje, kot je dovoljevala dnevna politika. Marsikateri novinar, včasih tudi urednik, je morebitno »neposlušnost« in preveč zagnano iskanje resnice plačal tako, da statusno ni mogel napredovati, da je prejemal nekaj časa nižjo plačo in podobno.

Ocene nekaterih predstavnikov slovenske vlade in Demosa, ki naj bi bile podlaga za novo ovrednotenje odnosa novinarstvo – politika v sedanjih časih, pa so žal površine in tudi krivične do novinarjev oziroma urednikov. Trdijo namreč, da so bili mediji 45 let podrejeni partiji in njeni politiki, da so novinarji obremenjeni s staro miselnostjo in vzgojeni v boljševističnem duhu, da so navajeni biti odvisni od oblasti in podobno. Da se razumemo – nesporno je, da so prenekateri resda zvesto služili takratnemu režimu in najvišjim funkcionarjem, se jim dobrikali in »profesionalno« zavajali javnost, za kar jih je politika nagrajevala tako ali drugače. Imena teh lizunov v Delu, RTV Ljubljana, Komunistu itd. so širši slovenski javnosti dobro znana in jih nima smisla naštevati. Vendar si ne kaže zatiskati oči pred dejstvom, da se je veliko novinarjev ali tu in tam celo uradnikov upiralo političnim pritiskom in pisalo po svoji notranji vesti, če se je le dalo. Zlasti za zadnjih nekaj let pa velja ocena, da se je slovenska partija resnično demokratizirala, da so tako imenovani Kučanovi liberali potisnili v zgodovinski kot boljševistično partijsko krilo in da je ta proces notranje partijske demokratizacije vplival tudi na bolj sproščene delovne razmere v novinarskih hišah. Kdor v Demosu ali zunaj njega tega ne prizna, sam sebi laže.

Proces osvobajanja novinarstva pod skrbništva politike se seveda v »Kučanovih« časih ni končal. Tudi liberalno krilo slovenske politike je poskušalo imeti pod nadzorom občila, kar je bilo logično. Tudi sedanjo oblast kaže razumeti, ko si poskuša novinarstvo »natakniti na uzde« z imenovanjem urednikov in direktorjev v novinarskih hišah. To samo pomeni, da novinarstvo, žal, še vedno ni avtonomen subjekt »suverene« Slovenije in da ga tudi sedanja politika potrebuje, da bi si utrdila pridobljeno oblast, ki jo ogroža močna opozicija. Novinarske hiše si bodo morale potemtakem šele izboriti samostojnejši gmotni in ustvarjalni status, obenem pa vztrajati pri kritični distanci do dnevne politike. Takšen medijski »pritisk« bo politiko silil k nadaljnji demokratizaciji nje same in širše družbe, samo upamo pa lahko, da bo tudi politika zmogla dovolj modrosti in da bo povratno ugodno vplivala tudi na spremembe v novinarstvu. Slepili bi se, na primer, če ne bi priznali, da so nekatere kadrovske spremembe v medijih potrebne, da je splošna izobrazba novinarjev Dela in tudi drugih relativno skromna, da novinarji na splošno ne znajo tujih jezikov, da jim peša znanje slovenskega jezika in podobno. Vendar bi se morala slovenska vlada morda ukvarjati predvsem z razmerami za delo v medijih, ki so marsikje slabe, saj že leta in leta ni denarja za številne osnovne delovne pripomočke in tako marsikateri novinar opravlja svoje delo z deset in več let starim pisalnim strojem, brez sleherne urejene dokumentacije. Tudi novinarske plače so že lep čas relativno nizke in v primerjavi s plačami funkcionarjev mizerne. Zato naj se v republiškem sekretariatu za informiranje zavedajo, da je tudi to vzrok za (pre)pogosto zahajanje novinarjev v bifeje. Pisati o sistemskih zadevah, eksistenčnih stiskah delavcev in še o čem, hkrati pa sam živeti iz rok v usta, ni enostavno in lahkotno početje, kdor pa tega ne verjame, naj zapusti funkcionarski stolček in malo poskusi...

Emil Lah, Ljubljana

Borza dela

Skupnost za zaposlovanje LJUBLJANA

Poklic	OD del.	Naziv delovne organizacije
Snažilka	4.000	Medicinska fakulteta – Inštitut za mikrobiologijo Lj., Vrazov trg
prodajalka	5.000	Šrlan Jure – Trgovina Storžek Lj., Pokljukarjeva 7
priprava in izdaja jedil	4.900	Slovenijaturist – TOZD Gost. Lj., Pivovarniška 1
natakar	3.000	GP DAJ-DAM; Lj. Resljeva 33
kem.-geol. tehnik	4.000	ZRMK – TOZD Geotehnika, Lj., Dimičeva 12
usnj. krzn. tehnik	7.000	Kemijski inšt. Boris Kidrič Lj. Haidrihova 19
svetovalec direktorja – ekon. za anl. in plan	10.000	OZ ONIKS; Lj. Koseskega 25
mgr. biologije – asistent	9.000	Kemijski inštitut Boris Kidrič Lj. Hajdrihova 19
zdravnik – mladi raziskoval.	8.000	Medicinska fakulteta, Lj. Vrazov trg 2
priprava tople malice – kuhar	4.000	Kovinska industrija lg
tajnica	4.800	M – Slovenija-sadje – zun. trg. Lj. Titova 137, Lj.
samostojni komercialist	9.000	SOZD Petrol, Lj., Titova 66
sam. str. delo na stan. gosp. podr. – d. ekon.	9.000	Mesto Lj. – sl. za kadr. zadeve Lj., Prešernov trg 2
urednik – vodja marketinga – d. ekonomist	4.000	Radio Študent, Lj., c. 27. apr. 31
varnostnik	3.000	Varnost Moste, Lj. Grabloviča 30
strugar	4.360	Tobačna tovarna, Lj. Tobačna 5
klepar – vodovodar	4.360	Tobačna tovarna, Lj. Tobačna 5
skladiščnik – voznik	4.000	Swaty – zastopstvo inoz. firm Ljubljana, Tugomerjeva 2
strojni tehnik – komercialist – skladiščnik	7.000	Veletrgovina Global, Lj. Stari trg 3
grafik – črkoslikar	3.502	Astra Ars inženiring, Lj. Rožna dolina c. VI 36
trgovski potnik – Dalmacija	3.858	KIP, Lj. Opekarska 13
blagajnik – administrator	3.000	Akumulator Zagreb – Prodajni servis Lj. Celovška 134 a
vodenje finančne sl.	9.000	Petrol Gostinstvo Lj. Titova 66
inokoresp. – prevajalec	5.000	Iliriatrans, Lj. Parmova 41
org. prodaje Istra Dalmacija	5.050	Astra Ars Inženiring, Lj. Rožna dolina c. VI 35
dipl. ing. gozdarstva – priprav.	6.000	VDO Biotehnik. fak. VTOZD Gozd. Lj., Večna pot 83
dipl. ing. strojn. – gradb.	6.566	KIP, Opekarna c. 13
dipl. ing. računalništva	5.000	Inštitut Jožef Stefan, Lj. Jamova 39
dipl. ekonomist – direktor DO	15.000	Integral Sap DSSS Lj. Središka 4
dipl. ekonomist	12.000	Slovenska zadr. kmet. banka Lj., Miklošičeva 4
pomožni delavec	3.000	VU Crvena zvijezda Zagreb Ilica 240, Bife Partizan Lj.
sobarica	3.000	Hotel Triglav Ljubljana
strugar	5.000	Marana, Ljubljana, Rojčeva 22
ekonomski tehnik	3.350	Tegrad, Lj. Kamniška 41
gimn. maturant – ekon. tehnik	4.500	Intertrans – medn. špedicija, c. VII. korpusa 1
elektrotehnik	5.500	Gip Gradis – TOZD Obrat gradb. polizdelkov, Ind. cesta
ekonomist za komercialno dejavnost	6.000	Marana, Rojčeva 22, Lj.
dipl. ekonomist – pravnik	3.050	ZP Cankarjeva založba, Lj. Kopitarjeva 2

Skupnost za zaposlovanje Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik

Ekonom. tehnik – komerc. tehnik, pripravnik	3.500	M – Kmetijska zadruga Litija

Skupnost za zaposlovanje Domžale, Kamnik

Strojni mehanik	3.200	Agroemona, Domžale, Ljubljanska c. 72
ekon. za anl. plan	6.000	Stol, Kamnik, Ljubljanska 45
dipl. ing. lesarstva	7.000	Stol, Kamnik, Ljubljanska 45
dipl. ekon. za anal. plan.	6.500	Srednja ekon. in narav. šola Rudolfa Maistra, Kamnik, Novi trg 41

Skupnost za zaposlovanje Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerknica

Receptor	4.500	M – Hotel Mantova, Vrhnika
dipl. pravnik – pripravnik	4.000	Občina Vrhnika, Tržaška 1

Skupnost za zaposlovanje Kočevje, Ribnica, Grosuplje

Gradbeni delavec	4.000	GP Sedić, Kočevje, H. Marinclja 11
tesar opažev	6.000	GP Sedić, Kočevje, H. Marinclja 11
zidar za zid. omet.	6.000	GP Sedić, Kočevje, H. Marinclja 11
delov. terapevt – pripravnik	4.630	Zavod za revmat. in srč. rekon. dr. M. Gerbec, Šentvid pri Stični
višji fizioterapevt	5.000	Zavod za revmat. in srč. rekon. dr. M. Gerbec, Šentvid pri Stični
kuhar – pripravnik	4.500	ABC DO Tabor Grosuplje
natakarica	4.500	ABC DO Tabor Grosuplje
ekonomski tehnik	3.800	Hydrovod Kočevje – Ribnica – Kočevje, Ljubljanska 38

»UNICOP« d. o. o.
Gostinsko, turistično, trgovsko, gradbeno in prevozniško podjetje
61234 Mengeš, Trzin, Rašiške čete 17
Telefon: (061) 722-329, telefax 061/722-329

Ponudba premoga

Ponujamo vam neomejene količine premoga, lignita, tehle kakovosti in velikosti:

Kosi (150 + 90) mm
2.260 kcal/kg; 11% pepela; 0,73% žvepla

Kocke (90 + 60) mm
2.168 kcal/kg; 12% pepela; 0,73% žvepla

Oreh (60 + 30) mm
2.130 kcal/kg; 12,5% pepela; 0,73% žvepla

Tona premoga stane 690 dinarjev. V to ceno je vračunan prevoz do 15 km od obrtne cone Trzin.
Nudimo možnost plačila s čeki v treh obrokih.

Borza sindikalnega turizma

Borzna sporočila sprejema **Borza sindikalnega turizma,** Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon (061) 326-982, 322-975, na hišno centralo (061) 310-033 ali telefaks (061) 317-298.

A. Počitniške zmogljivosti, ki jih ponujamo drugim

1. Počitniška stanovanja

a) Počitniško stanovanje v Červarju – TWC
– 6 šestposteljnih stanovanj
– 4 petposteljna stanovanja

Termini: prosto vse leto

Cena:

sezona		do 4 osebe	5 oseb	6 oseb
31. 8.–16. 9.	domači	189,00 din	224,00 din	259,00 din
do 31. 8.	domači	140,00 din	175,00 din	210,00 din
	tuji	280,00 din	350,00 din	420,00 din

b) Planinski dom – Štuhčev dom na Treh kraljih – Pohorje
– 6 dvoposteljnih sob z možnostjo pomožnega ležišča
– 3 osemposteljne sobe

Termini: vse leto.

Cene:

Otroci	Pomožno ležišče	Odrasli	Pomožno ležišče	
190,00 din	180,00 din	260,00 din	240,00 din	domači
266,00 din		378,00 din		tuji

c) Apartmaji v brunaricah na Treh kraljih
– 6 apartmajev po 6 oseb

Cene za vse leto razen od 1. 7. do 31. 8. in od 15. 12. do 15. 2.

	do 4 osebe	5 oseb	6 oseb
domači	190,00 din	230,00 din	270,00 din
tuji	380,00 din	500,00 din	630,00 din

2. Počitniške hiše

a) Počitniška hiša na Pokljuki
– 4 apartmaji za 4 osebe – kuhinja, TWC
– 2 apartmaja za 2 osebi – kuhinja, WC, skupni prostori

Termini: od 1. 9. 1990 – po dogovoru

Cena 4-posteljne enote 190,00 din na dan
Cena 2-posteljne enote 120,00 din na dan

b) Počitniška hiša v Luciji pri Portorožu
– 2 enoti za 4 osebe – kuhinja, TWC

Termini: od 1. 9. naprej po dogovoru

Cena enote 140,00 din na dan

c) Stanovanje v Červarju
– 1 enota za 6 oseb

Termini: od 1. 9. naprej po dogovoru

Cena enote 220,00 din na dan

d) Stanovanje v Lovranu
– 2 enoti za 4 osebe

Termini: od 1. 9. naprej po dogovoru

Cena enote 100,00 din na dan

e) Kontejner v kampu Lanterna pri Poreču
– 2 enoti za 4 osebe

Termini: od 1. 9. naprej po dogovoru

Cena za enoto 100,00 din na dan

f) Počitniška hišica v Čatežu
– 1 enota za 6 oseb

Termini: november, december – po dogovoru

Cena za enoto 300,00 din na dan

3. Počitniški dom

a) Počitniški dom v Piranu
– dve- in tripposteljne sobe

Termini: 24. 8–31. 8. in 31. 8.–7. 9.

Cena penziona 190,00 din
Možen dogovor za večje skupine.

b) Počitniški dom v Kranjski Gori
– 52 ležišč

Možnost uporabe apartmajev z lastno pripravo hrane.

Cena penziona 190,00 din
Cena najema apartmaja 105,30 din na dan
Prenočitev 75,60 din

B. Počitniške zmogljivosti, ki jih potrebujemo

Borza sindikalnega turizma prosi vse, ki imajo proste počitniške zmogljivosti od 1. 8. do 20. 8., – zlasti z možnostjo lastne priprave hrane, naj jih prijavijo, saj je za ta čas zelo veliko povpraševanje.

C. Posebna ponudba borze sindikalnega turizma

Počitniški dom v Radovljici

Počitniški dom je primeren za posameznike, skupine pa tudi za krajše seminarje in druge izobraževalne oblike. Dom je lepo in funkcionalno opremljen, njegova lega pa omogoča vrsto športnih in rekreacijskih dejavnosti. Počitniški dom je primeren predvsem za starejše osebe, za katere tam posebej poskrbijo.

Borza sindikalnega turizma sprejema prijave za termine po 5. 8. 1990. Dom ima 19 dvoposteljnih sob, sprejemno galerijo, recepcijo, priročni bife, kuhinjo s samopostrežbo, dnevne prostore s televizijskim sprejemnikom, knjižnico in manjšo rekreacijsko dvorano. Cena penziona je od 240,00 do 260,00 dinarjev.

V dom v Radovljici posebej vabimo društva upokojencev in društva invalidov.

Borzna sporočila, potrebe ali ponudbe, pošljite na borzo sindikalnega turizma, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Vsem, ki preživljate dopust s pomočjo **Borze sindikalnega turizma,** želimo prijeten oddih.

Tudi v prihodnje bomo z vami sodelovali: *Doro Hvalica*
Irena Prusnik
Metod Zalar – vaš borzni agent

LADISLAV ČRNOLOGAR

tehnološki presežek
rdečelasa lisica
in še kaj

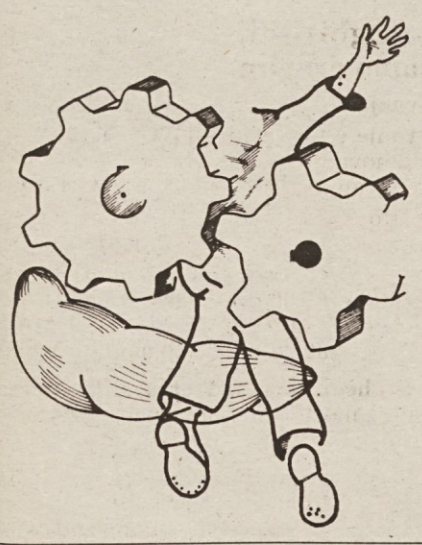

(10)

Ladislav Črnologar je delavec jeseniške železarne in že desetletje znan kot pisatelj povesti in romanov. Pred prvim majem je pri Književni zadrugi Jesenice izšla knjiga z dolgim in nekoliko nenavadnim naslovom. Ta pa napove, da je knjiga izsek iz žive in za marsikoga krute sedanjosti. Tako kot v prejšnjih knjigah (Na gredi, Na drugem bregu, Razstreljeni bog) najdemo tudi v Tehnološkem presežku prvine ljubezenske zgodbe in kriminalnega romana, tako da bo povest zanimivo branje tudi za nezahtevne bralce, ki jih zanimajo moralni in socialni problemi, privlačijo pa napete zgodbe.

Jeseniški bralci se bodo lahko zabavali z ugibanjem in sklepanjem stav, koga je imel pisec za model pri oblikovanju glavnih in stranskih likov.

Vrnila se je socialna delavka rekoč, da lahko gresta, če sta pripravljeni. Pomagala je, da so v Jasnin avto spravili vse tri Katičine kovčke. Jasna je deklico posadila zadaj, sama sedla za volan, pomahala socialni delavki in se odpeljala. Ko sta prišli iz mesta in ni bilo potrebno več toliko paziti na promet je venomer pogledovala v vzvratno ogledalo. Komaj je verjela, da resnično pelje domov šestletno črnolaso deklico, ki je, tako nerazumljivo za normalne človeške odnose, ostala sama. Kati je še vedno pestovala punčko, uvoženo imitacijo dojenčka iz Italije, in otroško radovedno gledala skozi okno.

Ko se je avto prenahal vzpenjati in sta se pred njima odprla dolina in pogled na vas, je Kati vprašala:

»Je to ta vas?«

»Ja, to je Jelje. Glej, na drugi strani rečice je naš dom, ki se imenuje Podrekarjevina. Tako se jaz tudi pišem in ime mi je Jasna. Najbolj enostavno je, da me tudi ti tako kličeš, ko sva prijateljici.«

Deklica je samo prikimala.

»Kaj praviš, ti bo všeč?« je še vprašala Jasna.

»Vse manjše kot v mestu, a prostora je več; všeč mi je,« je odvrnila.

Ustavili sta se na prostranem dvorišču med hišo in gospodarskim poslopjem. Jasna je odprla prtljažnik in zložila kovčke ven. Kati ji je hotela pomagati, a je bila prešibka. Kljub temu je držala za ročaj, kot da pomaga. Znosili sta kovčke v hišo in v sobo, ki bo poslej Katičina.

Mati je bila doma. Jasna je na hitro pojasnila, da bo odslej deklica pri njih, da se bosta pozneje pomenili kako in kaj. Kati je zanikala, da bi bila lačna. Jedla je že v domu, je rekla. Vseeno ji je mati vsilila kos kruha, namazanega z domačo zaseko in kozarec doma narejenega malinovca. Ko je pojedla, ji je Jasna svetovala, naj gre ven in si ogleda novi dom. Deklica jo je brez besed ubogala.

»Kaj praviš?« je vprašala Jasna mater, ko ji je pojasnila, kako in kaj je z deklico.

»Kaj naj rečem? Pripeljala si otroka. Kruha je še za enega, a samo kruh ni dovolj za otroka. Deklico si pripeljala meni, saj ti si le malo doma. Takemu otroku ne moremo odkloniti pomoči. Nanjo se bomo navadili in potem bo prišel njen oče in jo odpeljal.«

»Meni pa nekaj pravi, da bo ta deklica ostala kar pri nas. Saj nimaš nič proti?«

»Zakaj tako misliš? Ne, nič ne nasprotujem, prav vesela sem, ko ti že nimaš svojih otrok. Kmetija brez otrok je kot struga brez vode. Kdo je Katičič oče?«

»Ne vem, a socialna delavka je rekla, da je samec in ni najbolj primeren, da bi vzgajal lastnega otroka. A preden se naveževa nanjo, bo njen pravi oče že tu, in takrat bomo že videli kako in kaj. Res nisi jezna?«

»Kaj bi bila jezna, a tako na hitro je. Prav si naredila. Ubogi otrok. Zamotiti jo moramo. Pojdi in jo poišči. Zdaj ni dobro, da je sama.« Jasna je našla Katico na stopnicah, ki so vodile nad hlev, pod katerimi je imel svoj kot nemški ovčar, priklenjen na verigo. Zlepa ni pustil tujca do hleva. Komaj je verjela svojim očem. Kati je objemala psa okoli vratu in le-ta ji je lizal solze, ki so ji tekle po licu. To je bilo zanjo preveč, tudi njej so se ulile solze. Videti je bilo, da hudi ovčar prav sočustvuje z osirotelo deklico, da je precej boljši kot večina ljudi.

Sedla je poleg Katice, vzela robec in ji obrisala obraz, pa tudi sebi. Odklenila je psa, ki se je v divjem diru zapodil okoli njiju, kot da hoče odpoditi mračnost, ki se jima je poznala na obrazu. In res se je pasjim vragolijam prva nasmehnila Kati, za njo še Jasna. Mala deklica se je oklenila roke precej večje deklice in odšli sta v hišo. Izjemoma je smel z njima tudi pes, ker je manjša deklica tako prosila – za svojega novega prijatelja, ki je nikoli ne bi izdal.

Jasnina mati jih je pogledala in čez obraz ji je šinil smehljal. Pes se je prihuljeno skrival za krili deklet in se delal, kot da je ne vidi.

Rekla je:

»Ti mrcina, si se takoj znašel in si poiskal zaščitnika. No, saj si priden. Z našo Katico si bil prijazen in boš dobil kost.« Potem se je obrnila h Katici. »Šele zdaj, ko te je sprejel hišni čuvaj, si šele zares sprejeta v našo hišo.«

Vse tri so se zasmejale in pes je pomahal z repom, se okorajžil, prišel izza kril in se podrgnil ob gospodaričino nogo.

●

Težak mrak se je spustil nad mesto, težak, ker se je pripravljalo k dežju. Mlečna svetloba prižganih luči se je lovila v megleno nebo in delala nekakšen obok od enega konca do drugega, do kamor je pač dosegla svetloba. Videti je bilo vse mesto pod nekakšno varovalno kupolo, ki je dajala občutek varnosti, a obenem tudi utesnjevala.

Janez Zevnik je prišel v službo na nočno izmeno, ki pa že dalj časa ni delala, na delo so prišli samo čuvaji, kajti obseg dela se je vedno bolj krčil. Privatni sektor si je počasi, a vztrajno prilaščal delo, ki je bilo prej izključno v lasti družbenih podjetij. Zakon tržne vrednosti je začel delovati, še preden so državne službe to dojele in je država kot institucija uvidela, da druge poti tudi ni. Privatniki so kljub administrativnim omejitvam, še vedno imeli prednost, saj jim ni bilo potrebno vzdrževati dragega administrativnega aparata, ki je bil za državna podjetja zakonsko določen.

Janez, delavec s poprečno izobrazbo, ki si jo je pridobil ob delu, pa tudi s poprečno plačo, je to uvidel že pred časom in tudi povedal. A so ga vedno zavrnili, češ naj se ne vtika v stvari, ki so rezervirane za diplomirane ekonomiste, pa za magistre in doktorje. Sistem, ki je po eni strani spodbujal delavsko samoupravljanje in izobraževanje, ga je po drugi strani z množico predpisov in zakonov najbolj drastično omejeval. Janez je včasih pomislil, da se moti, da so drugi pač pametnejši od njega, a zdaj je na lastni koži čutil potrditev svojih dognanj. Delo ni bi bilo več merilo, ki naj bi določalo dohodek in vse pravice iz njega. Vse preveč je bilo tudi sociale, ki je ščitila predvsem lenuhe, in ki je postala lažna solidarnost, na račun katere je živelo veliko ljudi, ki niso hoteli sprejeti nobenega dela.

Take in podobne težke misli, podobne turobnemu večeru v mestu, so Janeza delale zlovoljnega. Najbolj pa ga je pestilo, da sploh ni bil več ogorčen, ves zagnan, da nekje iztrese svojo jezo, ampak je postajal vse bolj žalosten in zamorjen.

»Kaj pa te žre?« je vprašal možakar, ki ga je Janez prišel zamenjat.

»Si bil na upravi? Kakšno delo si dobil? Mene so premestili na novo gradbišče.«

»Nekakšen dopis sem dobil, a danes nisem imel časa, da bi se oglasil na upravi. Kaj pa je?« je Janez zaustavil kup vprašanj.

»Seveda, nekaj dni te ni bilo. Tukaj ne bo več čuvajskih mest. Saj res, kaj dosti ni več ukrasti. Materiala je komaj za sproti, a težkih strojev menda nihče ne bo odvažal. Preberi si sam, tam je dopis. Danes delaš zadnjih osem ur tukaj. Lepo pozdravljen. Novega ni nič. Grem še na dva deci, potem pa spat,« je rekel možakar, pograbil aktovko, pomagal z roko v pozdrav in odšel.

Janez je odprl vrata, ker je bil v vratarnici obupno zatohel zrak od izdihanih alkoholnih hlapov. Predhodnika je pretres v službi očitno zdravil z drugačnim zdravilom kot Janez. Dopisa, ki mu ga je omenil popoldanski čuvaj, sploh ni prebral. Saj se mu je zdelo, da bo nekaj podobnega, ker se je moral zglasiti na kadrovskem oddelku.

Brezvoljno je odšel na običajni obhod, pregledat, če je vse v redu. Obšel je pisarne in odšel v največjo proizvodno halo. Prižgal je luči. Lepo poravnani stroji so bili kot na paradi, a brez življenja, ki jim ga je običajno vdihoval ritem dela. Vsakega od njih je poznal do obisti, poznal njihove hibe in vrline. Da, s stroji je bilo lažje kot z ljudmi. Zamenjal si varovalko, kontaktor, morda odlomljeni del, in spet je poslušno delal naprej. O škodi, ki jo vsej družbi prinašajo mirujoči stroji, zdaj ni hotel razmišljati.

Nadaljevanje prihodnjič

Svobodni Sindikati Slovenije

NAGRADNA KRIŽANKA ŠTEVILKA 31

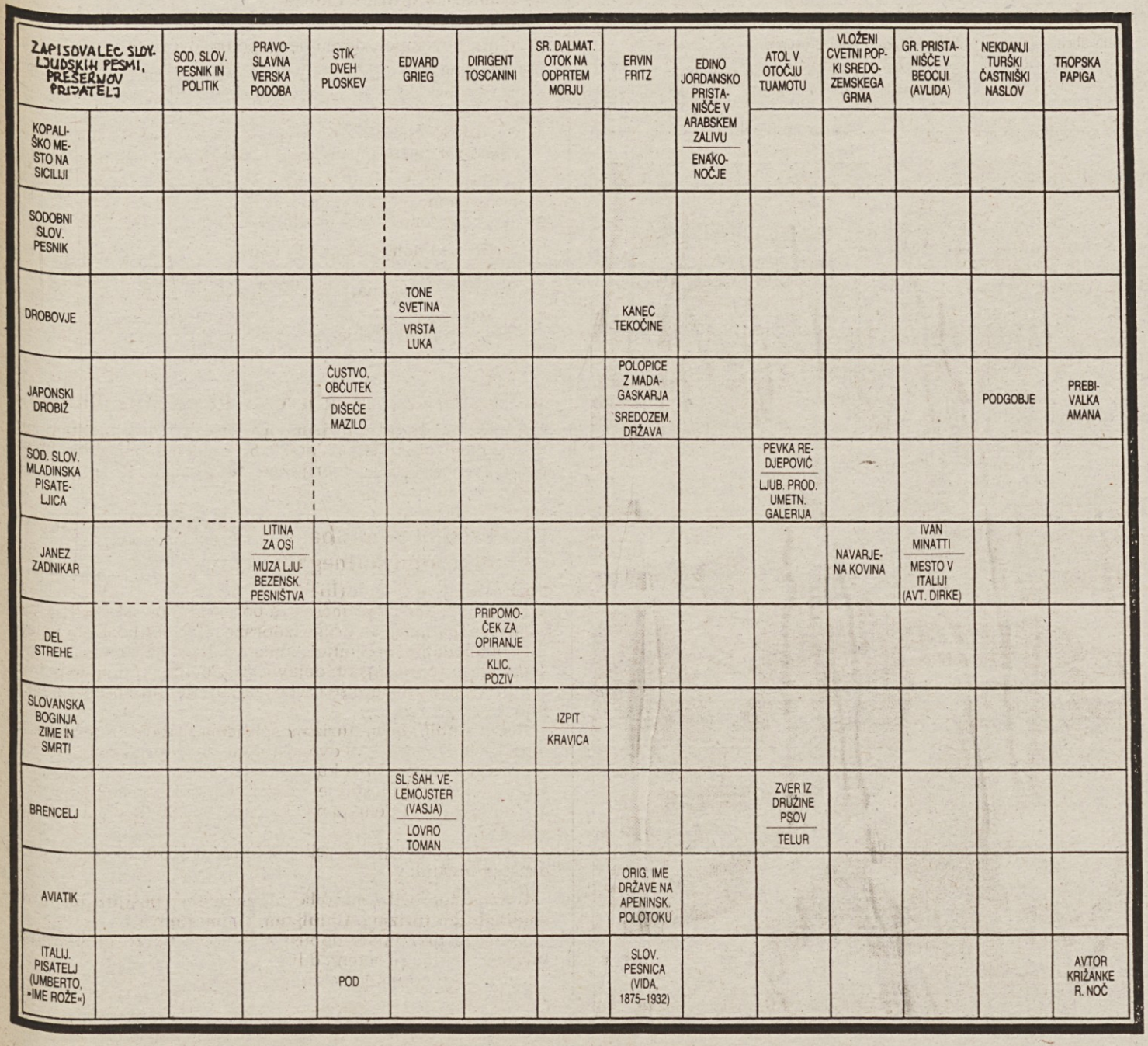

Rešitev nagradne križanke pošljite do 7. 8. 1990 na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 31. Nagrade so: 500,00, 300,00 in 100,00 din.

Rešitev nagradne križanke št. 29

OTOPELOST, DEPO, POTOVALNI NAČRT, ONOMASTIKON, IS, RENI, SAD, LIŠP, TS, SPORED, LARA, UVALA, NIKOLAJ, NERED, JAR, VD, ITAKA, ELEGAN, ZIB, NAV, EGIDIJ, ENCIJAN, KAPICA, MAILER, TRS, AK

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 29:

1. Plaznik Edi, Prečna pot 25, 61410 Zagorje ob Savi
2. Bucik Marko, Ivana Suliča 6a, 65290 Šempeter pri Gorici
3. Ferkulj Marija, Britof 304, 64000 Kranj

Delavska enotnost

List je bil ustanovljen 20. novembra 1942.

● Izdaja ČZP Enotnost – delovna organizacija v ustanavljanju, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
● Začasni poslovodni organ in glavni urednik: Franček Kavčič, telefon 313-942, 311-956
● Odgovorni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
● Člani uredništva: Andrej Agnič (posebne naloge, fotografija), Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Ciril Brajer (reportaže in samoupravni odnosti), Marija Frančeškin (socialna politika in varstvo okolja), Ivo Kuljaj (ekonomska ureditev), Damjan Križnik (urednik – reportaže), Remigij Noč (urednik – drobno gospodarstvo, delavci v samostojnem osebnem delu), Boris Rugelj (komentator urednik – družbenoekonomski odnosi, delitev) Sonja Seljak (redaktorica – lektorica), Janez Sever (posebne naloge), Andrej Ulaga (turizem, rekreacija, šport in oudih), Igor Žitnik (znanost, kultura in izobraževanje), Jožica Anžel (tajnica) telefon 311-956, H.c. 310-033
● Naročnina: 321-255
● Posamezna številka Delavske enotnosti 9 dinarjev
● Rokopis in nenaročenih fotografij ne vračamo
● Poštnina plačana v gotovini
● Tisk Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2
● Žiro račun: 50101-603-46834
● Časopisni svet: Albert Vodovnik (predsednik), Meta Benčič, Franc Berginc, Andrej Coklin, Ivo Grilc, Vlado Haas, Ivo Janžekovič, Niko Klavžar, Rajko Lesjak, Mira Maljuna, Slavko Peklar in Nada Serajnik

Vroči (kulturni) Maribor

Pravzaprav je bila že ideja sama dovolj nora in neizvedljiva (bila je urednikova). S kolegom naj bi nekega vročega torka v slabem dnevu poskušala izmeriti kulturni utrip Maribora. »Škoda, prav danes ni kakšnih prireditev, nič velikega se ne dogaja, razen morda v galerijah,« so nam povedali poznavalci. In še tisti začetni optimizem, češ nekaj bova že našla, je začel izginjati.

Zatekla sva se h klasiki novinarskega poročanja in se nekajkrat sprehodila po centru Maribora. Zame, moćvirnika, je to pač tisti del od Rotovža po Gosposki, pa mimo »Orla« nazaj na izhodišče. Ogledala sva si galerije, tiste, ki so bile odprte. Moram priznati, da bi vsakemu obiskovalcu

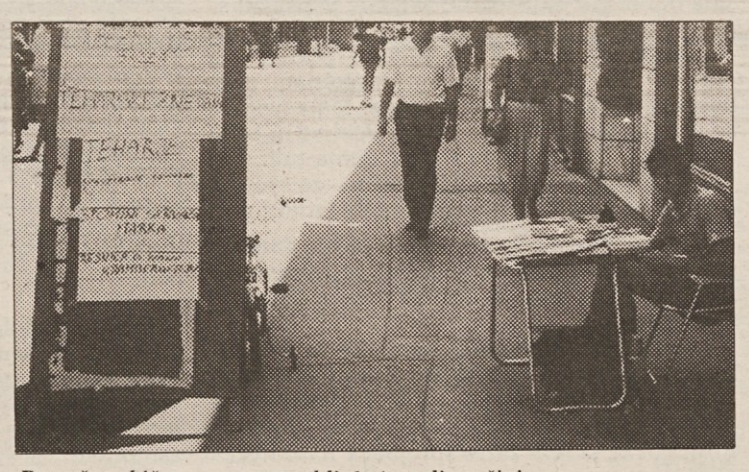

Pogrošna kičasta nesnaga kljubuje tudi vročini.

Na bolšjem trgu se vedno kaj najde.

priporočil razstavo fotografij Herberta Lista, ki je postavljena v Fotosalonu Rotovž. Imenitne, zgovorne slike, največ iz potovanj po Grčiji in Italiji, pa nekaj portretov zanimivih sodobnikov. To je prvi razlog, drugi pa je neznansko prijeten hlad v prostorih galerije. Mestno umetniško galerijo so prejšnji dan zaprli in jo bodo adaptirali, v stolpu v Lentu pa je razstava o dravskih splavarjih.

Mimogrede sva se še pred Rotovžem vrgla na kužno znamenje, s katerega so menda z veliko truda sneli Devico Marijo. Peljali so jo restavrirat, pa se je menda hudo upirala. Sicer pa je kolega topoumno pripomnil, da se mu zdijo vsa cerkvena obeležja po mestu presenetljivo bleščeča in lepa. Na Gosposki cesti nama jo je harmonikar, ki je malo prej ustvarjal razpoloženje, ko sva ga prišla fotografirat, pobegnil, zato pa sva naletela tudi na ljubljansko klasiko, mesto kjer so prodajali zgodbe o ljubezenskem življenju ljubljenega voditelja in podobno pogrošno kičasto nesnago. So pa že boljši tisti pred blagovnico Jeklotehne, kjer ob nabožnih podobah, na »bolšjaku« prodajajo še kaj resnično starega in vrednega.

Zavila sva še mimo stavbe SNG Maribor, kjer je tudi prometni

Herbert List, kakor ga je postavil Institut Goethe.

Avtobusna postaja, da ji ni para.

znak potrjeval, da še ni vse urejeno in da pot še ni odprta, potem pa sva skočila še do dveh točk, kjer sva kot prava Ljubljančana resnično zavidala Mariborčanom. Pa še k kulturni podobi sodi. Najprej je bila to avtobusna postaja, o kateri v metropoli govoričimo že desetletja, v Mariboru, pa so jo kar postavili in še najlepša in najbolj funkcionalna je, kar smo takih videli. Druga stvar je seveda Pristan ali Lent. Stara Ljubljana je seveda, kljub zgodovinskem bogastvu, sirota, tu pa se lahko čudiš na vsakem koraku. Kulturni, prireditveni prostori, lepe, majhne trgovine z izbrano ponudbo, pa lokalček v senci na vsakem koraku, kjer se ohladiš. Da ne bomo poraženi na vsej črti – obrežje Drave se zdi premalo izrabljeno. Sicer pa, tudi če v Mariboru ni velikih prireditev – napovedujejo Igre brez meja (konec tedna) – boste tudi na skromni poti, ki sva jo midva obhodila, našli pašo za oči in estetske užitke. Le manj vroče kot tokrat naj bi bilo!

Igor Žitnik
Slike: Sašo Bernardi

Pripravil: J. S.

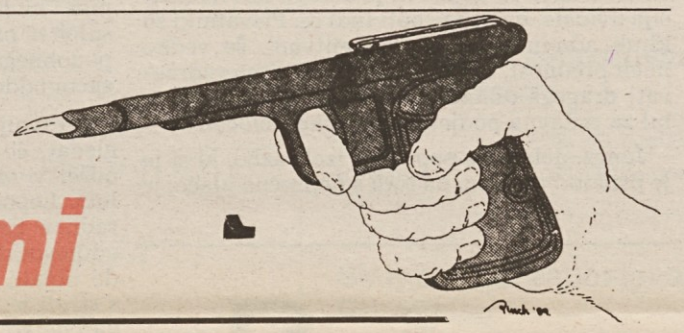

med nami

Gospod Janša še niso povedali vsega

Gospod Janez Janša, obrambni minister in zdaj tudi predsednik stranke, s hitrimi koraki vstopa v zgodovino. Je edini doslej znani primer, da je bil preganjan zaradi izdajanja vojaških skrivnosti in je po odsluženju kazni napredoval v obrambnega ministra. Je prvi Slovenec za Celjani, ki bo spet imel svojo vojsko. Natančneje, pretežni del, minus pet odstotkov.

Zdaj je samo vprašanje, koga bo odredil v tisto manjšino, namenjeno Jugoslaviji: ali tistih pet odstotkov Slovencev, ki ne želijo prijeti za puško, ali tiste, ki se bodo zamerili strankarskim veljakom ali vnuke nekdanjih boljševikov, katerih sinovi niso nikoli poskusili ne popareo in ne slišali vojaških trobent. Ali pa bo med temi petimi odstotki spet neznana množica slovenskih fantov, ki bodo plačali za druge samo zato, ker nimajo za starše ne strankarskih veljakov in ne znajo biti – tiho.

Predsednik skupščine je svoje že odslužil

Gospod Vitodrag Pukl, njega dni prvi odvetnik v Celju, takoj za magistrom Plausteinerjem zdaj podpredsednik Skupščine države Slovenije, je že v teh prvih dveh mesecih vladanja naredil toliko, da se lahko mirne vesti odpove nadaljnjemu delu v državni službi slovenske države.

Po poskusu zamenjave vrhovne sodnice s svojim nekdanjim celjskim kolegom je s pripravo zakona o vračanju po vojni odvzete lastnine poskrbel, da bodo imele zagotovljeno delo še vsaj štiri generacije odvetnikov v državi Slovenije in širše, po vsej Evropi.

Obolelost se širi

V Demosovih krogih se je razširila vest, naj bi guvernerka narodne banke zbolela na enak način, kot pred njo vrhovna sodnica Francka Strmole-Hlastec.

Zdaj je samo vprašanje, ali bo guvernerka toliko pri moči, kot je bila Hlastečeva in se rešila prisilnega azila.

Ministri in ministrice

V vsesplošnem varčevanju se je nova vlada odločila, da bo zmanjšala stroške svojih delegacij, ki tako vneto šibajo čez mejo in frlijo prek luže. Izvedelo se je, naj bi gospa soproga zunanjega ministra prevzela oporo gospodu z metuljčkom, ministru za turizem. Bila bi podministrica za te zadeve.

Če bo šlo tako naprej, je velika nevarnost za vse v vladi, ki imajo zaposlene žene.

Kako je vlada postavila na laž predsednika

Kaj se je Lojze Peterle, predsednik vlade, pogovarjal s svojim gostiteljem v Avstriji, ni znano, ker je pogovor tekel za zaprtimi vrati. Znano pa je, kako je predsednik naše vlade svojemu gostitelju pojasnil zadeve okrog novega zakona o informiranju.

Upamo, da Avstrijci že med pogovorom niso prevedli agencijskih poročil iz naše skupščine, kajti vlada je ukrepala povsem drugače, kot je v Avstriji zatrjeval njen predsednik.

Dušan Rebolj se je nanovo oklical

V domu sindikatov se glasno šepeta, da se je nesojeni predsednik Svobodnih sindikatov Dušan Rebolj dal oklicati za predsednika sindikata papirničarjev in grafične industrije. Za normalno delo naj bi si v sredo že ustanovil svojo delovno skupnost.

Vse lepo in prav, žal pa ne vemo, kako bo vse to plačalo približno 11.000 članov njegovega sindikata. Razen če...

Obvestilo – pojasnilo

Zaradi pomembnosti, praktičnosti in nenazadnje pocenitve smo v uredništvu odločili izdati Splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo s komentarjem skupaj z že napovedanim priročnikom Sindikalno varstvo delavskih pravic v eni knjigi. Cena novega priročnika je 25,00 din.

Prepričani smo, da boste našo odločitev ugodno sprejeli, vendar kljub temu prosimo vse, ki so priročnik Sindikalno varstvo delavskih pravic že naročili, naj sporočijo, če želijo svoje naročilo spremeniti. Vsi tisti, ki ne bodo spreminjali naročila, bodo po izidu dobili knjigo, v kateri bosta oba dela.

PRED IZIDOM:

SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO
s komentarjem in
SINDIKALNO VARSTVO DELAVSKIH PRAVIC v novi knjigi-priročniku za delo sindikalnih zaupnikov.

Vsebina:
- splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
- komentar
- zasnova celovitega sindikalnega varstva delavskih pravic, pravila in navodila za delo sindikalnih zaupnikov, pregled zakonskih odločb o vlogi sindikata pri uveljavljanju in varstvu delavskih pravic.

Cena 25,00 din
Naročila pošljite na naslov: ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 310-033.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo _____ izvodov priročnika SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO s komentarjem in SINDIKALNO VARSTVO DELAVSKIH PRAVIC po ceni 25,00 din. Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Naročeno dne: _____ Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Žig _____ Podpis naročnika _____

LIPE SVEDER: PERPETUUM MOBILE?